

Ismerik-e a rátótiádát Rátóton?

Jelige: Gyalogkakukk

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	5
1.1. Témaválasztás indoklása	5
2. Gyulafirátót bemutatása	7
2.1. Gyulafirátót	7
2.2. Gyulafirátót természeti adottságai	7
2.3. Gyulafirátót története	8
3. Rátótiádák.....	17
4. Rátótiádák Gyulafirátóton.....	19
5. A rátótiádák más alkotásokban.....	23
6. Rátótiádák ismerete napjainkban	26
6.1. Interjúk	26
6.2. Kérdőívek elemzése	30
6.2.1. 5. osztály.....	30
6.2.2. 6. osztály.....	34
6.2.3. 7. osztály.....	38
6.2.4. 8. osztály.....	43
6.2.5. Az osztályok ismeretének összehasonlítása.....	47
6.2.6. A rátótiáda szerepe a helyi tantervben	48
7. Összegzés	49
8. Felhasznált irodalom.....	51
9. Képek jegyzéke.....	52
10. Mellékletek	54

1. Bevezetés

1.1. Témaválasztás indoklása

1986-ban születtem Veszprémben, születésem óta Veszprém-Gyulafirátóton élek. Ide jártam óvodába, általános iskolába, és később Veszprémbe, gimnáziumba.

24 évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy megtudjam, a szülőfalumról egy műfajt neveztek el. Mikor felvettek a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karára tanító szakos hallgatónak, nem is sejtettem, hogy az otthonomtól távol többet megtudok arról a helyről, ahol élek. Először a Gyermekirodalom című tantárgy keretein belül a népmesék felsorolásánál hallottam a rátótiadákról, de akkor annyira nem tudatosult még bennem az a tény, hogy én erről mit sem tudok. Majd később a Néprajz című tantárgy óráin ismét hallottam erről a műfajról. Visszagondolva a korábbi ismereteimre, nem emlékszem, hogy a rátóti általános iskolában tanultam volna róla vagy felhívták volna rá a figyelmemet, hiszen erre büszkének kellene lennünk. Szégyelltem magam a győri iskolapadban, hogy nem ismerem ezt a műfajt, amit a falunkról neveztek el. Ekkor már tudtam, hogy a dolgozatomat erről a témáról fogom írni. Mint leendő tanítónő, fontos feladatnak tartom, hogy minden értéket átörökötsünk és megőrizzünk a fiatalabb nemzedékeknek, hiszen napjainkban ezek az értékek kezdenek feledésbe merülni. Többször szembesültem azzal, hogy ma a tanulók nagy része nem törődik a hagyományokkal, nem ismeri azokat az értékeket, amelyek körülveszik.

Sokkal gazdagabbak, többek leszünk azáltal, ha megismerjük azt a helyet, ahol élünk. Nagyon sok érték eltűnik, bár megőrzi őket pár könyv, de ezekről mégsem esik szó az iskolában, vagy csak elsuhanunk felettük. Céлом, hogy minél többet megtudjak a falucsúfolókról és arról, hogy mit tudnak a gyulafirátótiak erről a népmesetípusról. Mikor elkezdtem utánajárni ennek a műfajnak, rájöttem, hogy ismerek pár falucsúfolót, csak azt nem tudtam, hogy hogyan nevezik ezeket, illetve, hogy ennek van egy másik neve; a rátótiáda.

Választásomban még nagy szerepe volt dr. Lanczendorfer Zsuzsannának is, hiszen őt is lelkesítette ez a téma, mivel kíváncsi volt arra, hogy a falubelieknek milyen ismereteik vannak a rátótiadáról napjainkban. Ezzel a munkával szerettem volna feltárni, hogy Gyulafirátóton az általános iskolában vajon ismerik-e ezt a műfajt a tanulók.

Dolgozatom elkészítésénél felhasználtam a témámhoz kapcsolódó szakirodalmat, kérdőívet osztottam ki a gyulafiratóti Gyulaffy László Általános Iskola felső tagozatában, és interjút készítettem a falu önkormányzati képviselőjével. Dolgozatomat illusztrációkkal, fotókkal és dokumentumokkal színesítettem.

2. Gyulafirátót bemutatása

2. 1. Gyulafirátót

1. Veszprém-Gyulafirátót

Ahhoz, hogy magáról a rátótiadáról beszélhessünk, tisztázni kell, honnan származik maga az elnevezés. Ez a név a gyűjtés helyének nevére, Gyulafirátótra utal.

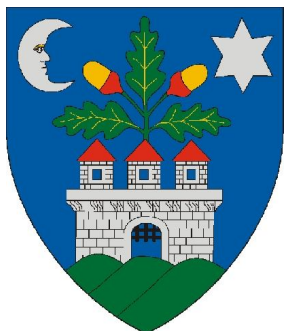
Gyulafirátót a Bakony déli részén található kis falu. Szintén közvetlen környezetében található Papod (646 m), Kávás (537 m) és Ámos (509 m) magaslatai. Környező települések közül említhetjük Hajmáskért, mely keletről határolja a falut, közvetlenül mellette Pétfürdő található. A nyugati határ Veszprém városa, melyhez városrészként a falut hozzacsatolták. 7,6 km-re helyezkednek el egymástól. A település természetes határa még a délen húzódó Séd patak völgye. A falu és az erdők között elterülő kőszivattyú szürkességét a hidakon át felfelé tekergő Veszprém-győri vonat hangja zavarja meg.¹

2. 2. Gyulafirátót természeti adottságai

Gyulafirátót községe változatos természeti adottságokkal körülvett helység. Ezek között említhetünk erdőket, patakot, halastavat, valamint a hasznosítás szempontjából nem megfelelő dolomitmezőt. A lakosság az idők folyamán változatos módon tartotta fenn önmagát. Eleinte erdei munkából, aratásból, majd állattenyésztésből, később pedig vasúti

¹ Szöllősi, 1995. 4-5

munkákból éltek meg az emberek. Manapság a környék ipari üzemében, gyáraiban, kereskedelmi központjaiban keresik meg az emberek a mindennapi betevőt.²

2. Veszprém megye címere 3. Veszprém város címere 4. Gyulafirátót címere

2. 3. Gyulafirátót története

Régen, még a 4. században római villa állt a község határában, a ma Pogányteleknek nevezett területen.

Gyulafirátót neve a Rátholdi (Rátót) nemzetségtől származik. A Rátót germán eredetű személynév. A Budai Krónika szerint ezt a nemzetséget Kálmán király (1095-1116) Pannóniába telepítette. Az írásokból nem derül ki, hogy hogyan kerültek Dél-Olaszország városából a Rátót (Rátold) nemzetség ősei: Rátót és Olivér Pannóniába.

Községünk másik névadója: a régi magyar Gyulaffy család, a Rátót-nemzetség egyik ága, aki a település későbbi birtokosa lett.³

² Szöllősi, 1995. 5-8; Varga, 2009. 293-295

³ Szöllősi, 1995. 5-150; Varga, 2009. 293-295; Ila Bálint-Kovacsics, 1964.193-195

Gyulaffy László: (Csobánc, 1520 körül-Udvarhely, 1579. Május 13.)

Egykori ráthóti várkapitány. Nemesi családból származik. A török elleni harcok egyik ismert hőse. Katonai pályafutását az 1540-es években kezdte. Devecserben parancsnok, Győrben hadnagy, majd Tihany várkapitánya. Az 1550-es években Csobáncot irányította. 1562-ben Bayezid vajdát Hegyesd ostromakor egy párviadalban legyőzte a vár alatt. Egy évvel később I. Miksa arany sarkantyús vitézzé ültette. Ezt követően Thury Györggyel visszavette Veszprémet, Gesztest, Tatát és Vitán várát. Részt vett a törökök leverésében is Győr térségében. 1566-ban veszprémi főkapitány. Bajvívásai révén az egész országban ismerték nevét. Személyisége ellen a veszprémi káptalan és a vármegyék tiltakoztak. Két évvel később Bécsbe hívták, ezért Erdélybe költözött, ahol János Zsigmond szolgálatába állt. 1575-ben Báthori István hadainak generálisa. Szolgálataiért Szilágycseh várát, 63 falut és grófi címet kapott. 1579. május 13-án halt meg Udvarhelyen, majd Szilágycsehben temették el.

Ott nyugszik a református templom kriptájában. Gyulafirátóton az általános iskola őrzi nevét. Gyulaffy László mellszobra az intézmény udvarán, terméskő talapzaton áll, mely fémből készült. Merencsics Tibor művésztanár alkotása.⁴

5. Gyulaffy László szobra

6. Gyulaffy László szobra

⁴ Varga, 2009. 291-292.

Gyulaffy László Általános Iskola (Gyulafirátót, Vízi utca 24.):

A falunak már a 18. században volt iskolája. A török kiverése után a falu hosszú ideig református községnek számított. Előbb volt a falunak református tanítója, mint a lassan szaporodó katolikusoknak. Később állami iskola működött a faluban. Az iskolaépülethez nagyméretű kert is tartozott. 1744-ben a katolikusok először hívtak a faluba iskolamestert. 1784-ben a plébániával szemben épült, majd 1797-ben átépített mesterháznak egy szobája iskola volt. A lakáshoz egy szoba épült, 3 öllel hosszabb lett az iskolaterem, az épület falait magasabbra emelték, új tetőt kapott. 3 évvel később a mesterek eszközeit is bővítették. Végül az épület két tantermes iskolaépület és tanítólakás. Akkor 77 fiú és 72 lány tanult itt.

Az iskolák államosítása után 1958-ban átadták az emeletes, öt tantermes új iskolaépületet. Később az általános iskolai tanítás a község négy részén folyt, majd 1992-ben elkészült a felújított modern iskolaépület. Gyulaffy László nevét 1993. április 16-án vette fel. Nyolc évfolyamos általános iskola, melyhez német nemzetiségi tagozat is tartozik.⁵

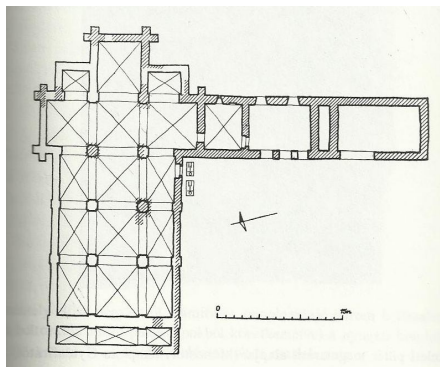
A rátóti prépostság

A prépostság a katolikus egyházban a káptalan élén álló alsóbb rangú főpapság. A káptalan a püspök tanácsadó és segítő testülete. A falu a közép-, és az újkorban is egyházi birtok volt. A rátóti főpapság a XIII. századból veszi eredetét. A Rátót-nemzetségből származó Mátyás (esztergomi érsek) a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére alapította a Rátóti Premontrei Prépostságot, majd az itteni birtokrészét a premontrei rendnek adományozta. Birtokán a premontrei kolostor és a veszprémi káptalan osztozott. Mátyás a tatárok elleni harcban, a Muhi csatában esett el 1241-ben. A gyulafirátóti monostort még az 1240-es évek előtt alapította. Ezen a területen a premontreiek működésükkel a francia műveltséget honosították meg. A templom egyszerű román és kora gótikus stílusban épült. Az épület kétszintes volt. A francia származású premontrei szerzetesek ebben az épületben laktak. A templom a török időkig működött.

Az emeleti rész, a folyosó és az ebédlő, majd az egész templom a XVII. századtól folyamatosan pusztult el. A prépostság monostora és temploma a falu déli részén állt, amit a napjainkban fellelhető romok is igazolnak.

⁵ Varga, 2009. 292-293.

Az épületet a török időkben lerombolták, ma már csak romjai láthatók. Nagy rombolást és pusztítást végzett a 15 éves háború, a törököknek az 1660-as, aztán az 1683-as években való támadása.

7. A gyulafirátóti monostor romja

8. A gyulafirátóti monostor alaprajza

A kolostor templomának kriptája a Gyulaffyak temetkezési helye volt, amíg a család várkastélya a Kálvária-dombra épült.⁶

Kálvária-domb:

A falu északi részén a Rátót nemzetség várkastélya állt; ennek feltáratlan maradványai a református templom mögötti Kálvária-domb mélyén találhatóak. Régen Kis Kálvária, Palota-domb, Régi templomhely néven is ismerték. Ma már csak Kálváriának nevezik. Ez egy füves dombhát, melyen 1845-ben Frankl Márton prépost kriptával rendelkező kápolnája állt, melyben miséket is tartottak. Ezt később felújították, majd Rainprecht Antal harangot helyeztetett bele. Három család temetkezési helye volt; Frankl-Steiner-Rainprecht. A kápolna tulajdonjogát sokáig nem lehetett tisztázni. A Rainprecht család egyik Magyarországon élő tagja, az elhunytakat ebbe a kriptába szállította, majd a kápolnát az 1960-as években leromboltatta. A képen látható Kálvárián található három kőkereszt körül a föld alatt épületmaradványok vannak. Ez a három kőkereszt fakeresztek helyébe épült. A középső, magasabb kereszt Krisztus képét ábrázolja a fájdalmas Szűz Anya szobrával. Mindkettő ezüstözött öntött vasból készült. Ebben az időben (1897)

⁶ Varga, 2009. 297-299., Szöllősi, 1995.150-268.

épült a hívek adományaiból a keresztek körülvevő kőkerítés is. 1903-ban két rátóti lakos önköltségükön 14 kőstációt emeltettek. A keresztúti állomások fülkéjében bádoglemez képeket helyeztek. Ezeket 1911-ben és 1923-ban renováltattak, majd 1949-1990 között a stációk és a keresztek szinte teljesen tönkrementek. Három évvel később újra felújították, melyet 1996-ban fel is szenteltek. Napjainkra már megrongálták őket, és az idő vasfogának nyomát is viseli.⁷

9. Stációk

10. Kálvária-domb 3 keresztje

Kastélykert óvoda:

Az elnevezés „Kastélykert” a hagyományokra épül, mivel egy 1778-ban épített préposti kastély lett óvodává alakítva, az épület műemlék jellegű. Az óvodában folyó gyermeki tevékenységeket átszövi a néphagyományörzés. A néphagyományok ápolásáért gazdag eszköztárral rendelkezik, segít abban, hogy a gyerekek személyisége, testi és lelki fejlődése kellőképpen kibontakozhasson. A nemzeti kultúra megőrzése érdekében sok népdallal és népzenevel ismertetik meg a gyermekeket.

⁷ Varga, 2009. 296-297; Szöllösi, 1995. 330- 334.

Hősi emlékmű:

A kastély előtt állították fel az emlékművet Gyulafirátót hősi halottai és áldozatai emlékére az I. és II. világháborúban. A prépostság előtti téren áll. 2 m magas márványtömb, tetején egy kővánkos található, melyen a szentkorona helyezkedik el.

Az emlékművön szerepelnek az elesettek nevei, és azok nevei akik a háború következtében haltak meg.

Az emlékművön ez szerepel: „E hősi emlékművet vitéz József Főherceg Tábornagy Ő Királyi Fensége az Országzászlót Szentiványi Károly rátóthi prépost avatták fel 1938 július 3-án.”⁸

11. I. és II. világháborús emlékmű

Radics József emléktáblája:

1986. június 16-án három szovjet katonatiszt, egy százados, egy alhadnagy és egy főhadnagy tartott a Gyulafirátóti posta utcai kocsmá irányába. Ez a nap mindenki számára felejthetetlen, hisz ezen a napon vesztette életét egy falubeli lakos Radics József 36 éves kőműves.

12 óra körül járhatott mikor a három katonatiszt a kocsmába érkezett. A közeli lőtérrel jöttek, hiszen ott gyakorlatoztak. Pár nappal az eset megtörténte előtt érkeztek az ország más vidékéről. A falu szélére állították le tankjukat, onnan gyalogoltak. Helyismeretük még nem volt, de már a helyi kocsmához ismerték az utat. A harckocsi vezetője, egy fiatal katona szomját csillapítván iszik két pohár friss vizet, majd visszamegy a tankhoz. A közeli réten virágot szed, míg társai isznak. A kocsmá előtt egy kisebb árok van, ezen

⁸ Szöllősi, 2009. 114-149.

híd, mely bevezeti a kocsmába a vendéget. A három tiszt szomját nem lehet olyan könnyen csillapítani, több pohár sört és rövid italt fogyasztanak.

Ekkor a falubeliek többsége dolgozik. Elvértve van ember a kocsmában. Délután öt óra környékén kezd benépesülni a kocsmá, hiszen akkor érkezik meg a TSZ busza.

Ekkor már a katonatiszteknel kezd felülkerekedni az alkohol. Szkanderversenyre hívják ki a békésen iszogató kocsmá vendégeit. Sértegetik a lakosokat, agresszíven viselkednek, míg a kocsmá tulajdonosa rá nem un a kötekedő és alkoholtól mámoros szovjetekre. Kijelenti, hogy több alkoholt nem kapnak, majd kiküldi őket az udvarra, hogy friss levegőt szívjanak. (Közben a százados eltűnt.)

Ezáltal a tisztek dühösebbek lettek, és a magyarok kezéből vették ki a sört, azt itták meg. A kocsmáros megelégtelte a rendbontást, és a 2 tisztet elkezdte a kijárat felé tuszkolni, melyben a helyiek is segítettek neki. Ezt a vendégek zokon vették, visszafordultak a kocsmá felé, és ekkor tört ki a verekedés. Közben Radics József is megérkezett, leült a kocsmá előtti korlátra és kért egy korsó sört. Eközben a százados illuminált állapotban beült a harckocsiba és berontott a kocsmába. Aki tudott, az menekült a tank elöl, de mivel annyira hirtelen történt az eset, Radics József már nem tudott elugrani.

Az eset után a harckocsi hátrálni kezdett a kocsmából, menekülni próbált a két tiszt, de csak egyik tudott a harckocsira ugrani. A vezetői résen keresztül a százados arcát többen látták. A másikat lefogták, míg megérkezett a rendőrség.

Futótűzként terjedt a szörnyű hír a rátóti lakosok között. A kocsmá előtt döbbent arcok. A főhadnagyot lefogták, míg megérkezett a rendőrség. A lincshangulatot felváltotta a józan ész. Miután megérkeztek a rendőrök, még a helyszínen megkezdődött a jegyzőkönyvezés. A tanúk orra alá oroszul írt jegyzőkönyvet tettek, de egyik sem írta alá. Kérték, hogy írják le magyarul, de nem tették. A hatalom közüti balesetnek adta ki a gyilkosságot. A tragédia után elkezdtek a vizsgálatot, ki volt a tank vezetője? Volt akit ötször, hatszor is behívtak. Megpróbálták a tanúkat rávenni arra, hogy nyilatkozzák azt, hogy a sorkatona vezette a tankot, de senki sem vallotta ezt. Többször, hetekkel később is megpróbálták ezt a módszert, de a válasz mindig ugyanaz volt. A magyar tanúk a sorkatona életét megvédték cselekedetükkel, míg honfitársai szívesen dobták volna oda, elégtétel gyanánt, hogy védjék a szovjet tisztek becsületét. Erről az esetről akkoriban nem szabadott beszélni a faluban. Ettől a pillanattól a katonák, járműveik nem tették be a lábukat a faluba. A gyakorlatozó egységek számára külön utakat és aluljárókat építettek.

Ez a rövid történet azt bizonyítja, hogy a rátótiakat nem lehet olyan könnyen rászedni, nem olyan buták, mint ahogyan azt sokan gondolják.

12. Rátóti kocsma, melyen Radics József emléktáblája található

Hadnagy László: (Gyulafirátót, 1923.06.08.-Gyulafirátót, 1995. 07.12.)

Tanár, szerkesztő és muzeológus. Édesapja MÁV pályamester volt. Tanulmányait szülőfalujában, Keszthelyen és Győrben végezte, később, a háború után Budapesten szerezte meg tanári oklevelét. Pár évig a gyulafirátóti általános iskolának az igazgatója. 1954 és 1956 között a veszprémi járás általános iskoláit irányító tanács osztályvezetője. Ezt követően az 56-os forradalom idején a járási forradalmi tanács elnöke. Ezután több, mint 10 évig Gyulafirátóton tanított. Több Múzeum igazgatóhelyettesének és igazgatójának is kinevezték. Évekig szerkesztette a veszprémi múzeum helytörténeti tájékoztatóját, és a Veszprém Megyei Honismereti Tanulmányok című évenként megjelenő sorozatot. Előadásokat tartott honismeretből és tanfolyamokat szervezett. A Veszprém Megyei Honismereti Egyesületnek az elnöke lett 1991-ben. A Kossuth-kultusz ápolása megyei szinten az ő nevéhez fűződik. Munkásságát díjjal és éremmel is jutalmazták, ilyen például a Vajda Péter-díj és a Gyermekekért Érdemérem.⁹

⁹ Varga, 1998. 199; Varga, 2009. 283-284

Hadnagy László Helytörténeti Gyűjtemény:

Rátót lakosai az 1960-1970-es években elkezdtek összegyűjteni a település régi hagyományait őrző tárgyi eszközöket, emlékeket. A gyűjteményből először a művelődési házban rendeztek kiállítást a Rátóti Napok keretein belül. A gyorsan gyarapodó elsősorban néprajzi jellegű anyagokból később a Pásztor utcában állandó tárlatot alakítottak ki a régi katolikus iskola épületében. A helytörténész-tanár és muzeológus; Hadnagy László nevét 2005-ben vette fel, halálának 10. évfordulóján.¹⁰

13. Hadnagy László emléktáblája

14. Hadnagy László Helytörténeti Gyűjtemény

¹⁰ Varga, 2009. 284.

2. Rátótiádák

Népmese

A Magyar Néprajzi Lexikon szerint a népmese: „a szóbeli elbeszélő költészet legnagyobb műfajcsoportjainak egyike. Magában foglalja az állatmese, formulamese, novellamese, ostoba ördög meséje, rátótiáda (falucsúfoló), reális mese, ill. tréfás mese, valódi mese (mitikus mese), legendamese és a bolondmese (hazugságmese) műfaját, de a közbeszédben általában csak a valódi meséket szoktuk rajta érteni.”¹¹ A népmeseműfajok igaz, hogy különböző korban, népeknél és formulában keletkeztek, de valamennyire jellemző a szilárd szerkezet, nyelvi ritmus és komponáltsága. Erre a műfajcsoportra igaz, hogy költői alkotások, amelyek sajátos jellegükből adódóan szoros kapcsolatban állnak az őket létrehozó, velük együtt élő népcsoporttal, társadalommal.

A népmeséket létrehozó társadalomról, népekről gondolhatnánk, hogy kezdetlegesek. Ezzel viszont azt kell megemlítenünk, hogy egy ilyen jellegű mű létrehozására nem volt mindenki képes, csakis „specialisták”. Az ilyen embereket a mai szavainkkal mesemondónak neveznénk. A népmese nem egy kimondott társadalmat ábrázol. A műfajcsoport magas esztétikai értéke és kifejezőképességének köszönhetően a mai világban ugyanúgy él és hat, mint abban az időben, amikor létrehozták.

A népmesének a mindennapi szűrkeségből való kilépésen, a szórakoztatáson kívül más feladata is van. Különböző magatartásformákat, problematikus helyzeteket tár elénk, azonfelül ezekre bizonyos megoldást is kínál. Ebből következik, hogy ez a műfajcsoport a kezdetek kezdete óta a gyermekek és az ifjúság nevelésére is szolgál.

Ez a műfajcsoport az élőbeszéd művészete, mely mögött két ember, az elmondó és a hallgató áll. Ebből következik, hogy a mese kifejezéséhez, elmondásához nem csak a beszéd, és az azt kísérő arcjáték és gesztusok tartoznak hozzá, hanem a két ember közötti viszony is. Ezért nagyon nehéz ennek a műfajcsoportnak az írásbeli kifejezése, mert nagyon szorosan kötődik a szóbeli kifejezés eszközeihez, lehetőségeihez. Napjainkban a

¹¹ Ortutay, 1980. 739.

népmesék elsősorban a gyerekek szórakoztatására szolgál. A mesekönyvek hatása, a szájhagyomány egyre jobban háttérbe szorul az írásbeliséggel szemben.¹²

Rátótiáda (falucsúfoló)

A Magyar Néprajzi Lexikon szerint a falucsúfoló: „*frappáns történet valamely falu ostoba, ostobának tartott vagy magát ravaszságból ostobának tettető lakójáról, ill. lakóiról.*”¹³ A történet humora a főszereplő viselkedése, világképe, valamint a történetet elmesélő és a közönség viselkedésének és világképének különbségből adódik. A mesében a gúny fő tárgya többnyire a tudatlanság, célszerűtlen viselkedés vagy a jellemhiba.

Ennek a műfajnak a jellemzői a természetfeletti motívumok előfordulása, ismert személyek, helyek szerepeltetése a hitelesség igénye nélkül, a túlzás és a nagyítás. Előfordulhat az is, hogy egy megtörtént, valós esemény válik rátótiádává. Vannak történetek, amelyek kizárólag egy településre érvényesek, de léteznek olyanok is, amelyek országszerte elterjedtek, tájanként más falvak helyettesíthetők bele a történetbe. Egyes személyeket, településeket valóságos legendakör övez. Ezeken a vidékeken gyakran minden falunak megvan a saját maga csúfolója. Duka János 1940-1960 között bejárta Székelyföldet, és jóformán nem talált olyan falut, melynek ne lett volna egy vagy több falucsúfolója. Előfordult már olyan is, hogy egy falu a neve megváltoztatását kérte, hogy szabadulni tudjon a csúfolótól (Disznósd-Borsodszentgyörgy).

A rátótiáda, mint műfaj több formában létezhet:

- egy epizódból álló anekdotikus rövid történet
- szóláshasonlat
- tréfás jelző
- vers, rigmus
- dal
- hosszabb epikus művé kapcsolódott több falucsúfoló együttese

¹² Ortutay, 1980. 739-740; Voigt, 1972.

¹³ Ortutay, 1979. 29-30.

A falucsúfolót az egyik sokat gúnyolt Veszprém megyei faluról, Gyulafirátót után rátótiadának nevez a szakirodalom. E műfajhoz, többek között a szólásokhoz, tündérmeséhez valamint az állatmeséhez áll közel. Ennek bizonyítéka a csúfolókban fellelhető több műfaji sajátosság, például a hármas ismétlődés, állandó jelzők, fokozás.

A rátótiáda igen elterjedt és népszerű műfaj, mely a mai napig gyarapodik vándor anekdotákkal, történetekkel. Ilyen történet elmondása nem igényli a mesemondás sajátos rituáléját, a mindennapi érintkezés során is jut idő ezek elmesélésére.¹⁴

4. Rátótiadák Gyulafirátóton

Kovács Ágnes a Magyar Népmesekatalógus 6. kötetében összegyűjtötte a magyar falucsúfolók típusait. „*A közkeletű felfogás értelmében a magyar falucsúfoló mesék átmenetet képeznek a mesék és mondák között: ismert személyekhez, helységekhez fűződő történetek, melyekben gyakori a természetfeletti elem.*”¹⁵

Az összegyűjtött történetek egy része valóban megtörtént eset, nagyrészüket vándortéma, viszont nem mindegyik történet hiteles. A Magyar Népmesekatalógus szerint: „*a magyar folklór-irodalom a legtöbbet emlegetett község, a Veszprém megyei Rátót (ma Gyulafirátót) nevére rátótiáda néven tartja számon ezt a műfajt.*”¹⁶

A falucsúfoló mesék többnyire nem mesemondó alkalmakon kerülnek elő a mindennapi életben, hanem olyankor mikor két falu lakosai ingerkednek egymással. Másrészt előkerülnek még a köznapi életben egymás között, melynek célja, hogy ne merüljön feledésbe vagy csupán a mulatság céljából. Használatosak még pedagógiai cézzal is, hiszen különböző tankönyvcsaládokban több rátótiáda is szerepel. Ilyen például: A rátóti csikótojás.

Ezeket a szövegeket rendszerint az idősebb generáció meséli el a fiatalabbaknak, mint tanítómesét. Nagyon sok rátótiáda-változat létezik.

A Magyar Népmesekatalógus a rátótiadákat két nagy csoportra osztja: 1. Egyrészüket több évtizede vagy teljes évszázada tapad egy-egy faluhoz. 2a. Másrészüket nemzetközileg is

¹⁴ Szendrey, 1927. 30-39; Kovács, 1966

¹⁵ Kovács, 1990. 10.

¹⁶ Kovács, 1990. 10.

számontartott, országszerte ismert vándortéma. Ezek szintén tapadnak egy-egy faluhoz. 2b. Szintén országosan elterjedt, viszont a nemzetközi folklóranyagban kevésbé ismert.

A csúfolt falvakat is kétféle kategóriába sorolja. Egyrészükről egyetlen történet ismert, másrészükről több tréfás csúfoló mese forog közszájon a környéken, sőt országszerte.

A rövid anekdotikus szerkezetek mellett rengeteg műforma él, melyek nem tartalmazzák a teljes történetet, csak utalnak rájuk: 1. szóláshasonlat vagy szállóige, 2. tréfás jelző 3.verssor , 4. rigmus vagy dal, 5. egy epikum, mikor az ostoba emberek esetét meséli el, 6. valódi mesévé válás, mikor több falucsúfoló láncszerűen kapcsolódik a bolondokat kereső ember kalandjaihoz.

A katalógusban a mesemondó néha több epizódot is összefűzött, mindezt a komikum fokozása érdekében. A rátótiadák tapadhatnak falvakhoz, személyekhez, vidékekhez és mesterségekhez is egyaránt. A feljegyzések alapján azt tapasztalták a katalógus gyűjtői, hogy a XVIII. századi rátótiadák célközönsége a parasztok, majd a következő században valamelyik falu, vidék illetve, annak lakói. Tehát az anekdoták hőse lehet paraszt, palóc, cigány és székely is egyaránt.

Az AARNE-THOMPSON-féle katalógus alapján készülő Magyar Népmesekatalógus részeként dolgozták ki az írók a rátótiadák típusmutatóját. Emellett támaszkodtak Szendrey Zsigmond és György Lajos tanulmányaira, valamint Berze Nagy Lajos és Tolnai Vilmos szóláskutatásaira.

Tehát a Magyar Népmesekatalógus nagyon sokrétűen kategorizálta ezeket a rátótiadákat.¹⁷

Most felsorolom a rátótiadák típusait, melyeket Gyulaírátról gyűjtöttek:

AaTh 1200	Az elvetett só
MNK 1201Ix	A megkímélt vetés (A sóvetés)
AaTh 1203A	A kígyónak nézett sarló (Kacsaringós fészkes fene) ¹⁸
AaTh 1204x	Az elszaladó vetés

¹⁷ Kovács, 1990, 9-27

¹⁸ Kovács, 1990 A csúfolt helységek földrajzi mutatójánál AaTh 1203A , a könyv 43. oldalán viszont MNK 1203A jelzéssel szerepel.

MNK 1210xI	A bikát felhúzzák a templom tornyára, hogy lelegelje a fűvet ¹⁹
AaTh 1216x	A különös recept
MNK 1228xI ²⁰	
MNK 1228Ix	A Furulyának nézett puska
AaTh 1231x	A Föld megzsírozása
MNK 1231xX	Miért nincs Rátótnak vasutja?
MNK 1241IIIx	Istállóavatás
MNK 1241IVx	Miért kell lépcsőn felmenni a kúthoz
AaTh 1243	Fatörzset lecipelik a hegyről
AaTh 1244	A gerenda megnyújtása
AaTh 1245	Zsákkal hordják a világosságot az ablak nélküli házba
MNK 1248Ix	A keresztbe vitt létra
AaTh 1250	A kútmérés
MNK 1250Ix	A tarka Jézus
AaTh 1281	Az egerek királya
MNK 1283x III	A kemény tél
MNK 1283xV	Egy kovács, két takács
AaTh 1288	A rátótiak nem találják saját lábukat
MNK 1289Ix	A hazafekvők

¹⁹ Ez a típus más gyűjteményekben is szerepel. Például a rábaközi falu, Kóny falucsúfolójaként is ismert. V.ö: LANCZENDORFER – BALÁZS, 2010, 71.

²⁰ Kovács, 1990 A csúfolt helységek földrajzi mutatójánál fel van tüntetve ez a jelzet, viszont a könyvben nincs hozzárendelve történet.

AaTh 1290	A megúszott hajdina
MNK 1293xI	Mikor kell felkészülni a tűzoltáshoz?
MNK 1298x	A tejmérés
MNK 1300xII	A köszöntő
MNK 1306xI	A kókai lencse
AaTh 1310	A rák mint szabó
MNK 1310IVx	A rátóti róka nősülése
AaTh 1319	A rátóti csikótozás
AaTh 1319Ax	Az agyonütött zsebóra
MNK 1319Ux	Lisztetszákat embernek nézik
MNK 1319IIx	A holdfényt (ködöt) nagy víznek nézik
AaTh 1326	A templom eltolása
MNK 1337Ix	A pecsétnyomó
MNK 1338x	A teknősbéka
MNK 1339CIx	A megsütött szőlőgerezd
MNK 1340xIX	Kiharangozások
AaTh 1347	Élő vagy holt legyen-e Krisztus?
MNK 1349IVx	Hol hosszú a bot?

5. Rátótiádák más alkotásokban

A rátótiáda műfaja más irodalmi és művészeti alkotásokra is hatással volt:

Könyv: Schwajda György: A rátóti legényanya

A könyv irodalmi adaptációja a magyar népmesék egyik típusának, a rátótiádáknak. A történet egy frappáns humoros megközelítése az ostobának tartott falunak. A humor forrása a főszereplők eltérő tulajdonságaiból, viselkedésükből és a különböző világképeükből adódik. A történet Rátóton játszódik. A faluban a tanácselnök után minden férfit Bélának hívnak. A faluban van egy asszony, aki eltérően viselkedik, mint a falubeliek. Egy napon ez az asszony Rozi, fiúgyermeket szül, akit a hagyományok szakításával Józsinnak keresztel meg. A külön Józsi felnőtt, majd valamilyen úton- módon férfi léte terhessé lesz. Ez a csoda az, amit nem tud eldönteni a falu, hogy kell-e neki, vagy sem.

A történetbe több falucsúfoló is bele van szöve, ami Rátóthoz kapcsolódik. Ilyen például a gerenda megnyújtása (AaTh 1244) vagy a zsákban hordott világosság az ablak nélküli házba (AaTh 1245). Ezek a Magyar Népmesekatalógusban is szerepelnek. Ezeken kívül is rengeteg rátótiádát tartalmaz, például mikor a békát úgy szedték ki a tóból, hogy előtte kimerték belőle a vizet. Viszont a tó vizét nem tudták hova tenni, ezért ástak neki egy gödröt. A földnek is kellett ásni gödröt. A kupac föld közel volt a kocsmához ezért eltolták a kocsmát.

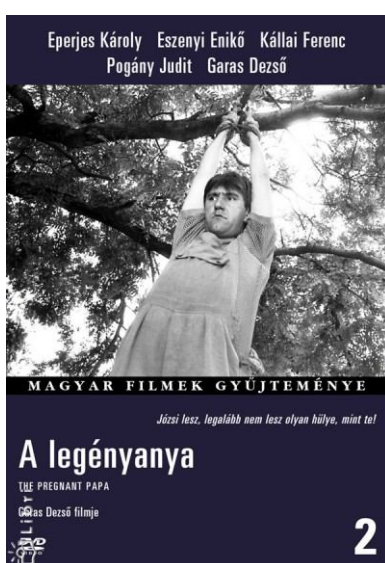
15. Schwajda György: A rátóti legényanya

Film: Garas Dezső: A legényanya

A rátóti legényanya című könyvet Garas Dezső filmesítette meg.

Ennek címe A legényanya. A film 1989-ben készült el, mely fekete-fehér vígjáték, politikai szatíra, a szocialista rendszert kifigurázó mű. A filmben is több falucsúfoló található. Ilyen például a gerenda megnyújtása (AaTh 1244) vagy a zsákban hordott világosság az ablak nélküli házba (AaTh 1245). Ezek a Magyar Népmesekatalógusban is szerepelnek.

A filmben kiváló színművészek játszanak, többek között: Eperjes Károly, Eszenyi Enikő, Kállai Ferenc, Pogány Judit és Garas Dezső.

16. Garas Dezső: A legényanya

Rajzfilm: Magyar népmesék: A rátóti csikótozás

A magyar kultúrához tartozó Magyar népmesék rajzfilmsorozatába is bekerült A rátóti csikótozás c. mű, mely körülbelül 8 perces történet.

Az interneten több hivatkozás van A rátóti csikótozás című mesére.

17. Magyar népmesék: A rátóti csikótozás

Ezen kívül több általános iskolai tankönyvben is szerepel rátótiáda, valamint Illyés Gyula a Hét meg hét magyar népmese című könyve is közli A rátóti csikótozás című népmesét.

Színpadi előadások: A rátóti csikótozás

A rátóti csikótozás című történetet több iskola dramatizálta, eljátszotta.²¹

Például a Deák Ferenc Általános Iskola 3. osztálya mutatta be a szórakoztató történetet a Tóth József Színházteremben, Szentesen.²²

18. Deák Ferenc Általános Iskola: A rátóti csikótozás

Zene: Sub Bass Monster: Gyulafirátót

²¹ Internet: <http://www.nyeomszsz.org/orszavak/pdf/Ratoti.pdf> (2012. 04. 15.)

²² <http://www.szentesinfo.hu/mozaik/2003/5/deak.htm> (2012. 04. 15.)

Máté Szabolcs gyulafirátóti lakos Gyulafirátót című számában, melynek stílusa rap, szerepel A rátóti csikótozás, mint rátótiáda.

19. Sub Bass Monster: Gyulafirátót

6. Rátótiádák ismerete napjainkban

Az előző fejezetekben szó volt a rátótiáda műfajáról valamint a származásával összefüggésbe hozható településről, Gyulafirátótról. A továbbiakban azon kutatásom eredményeit kívánom közölni, amit lakhelyemen Gyulafirátóton végeztem. Kutatásom célja, hogy megvizsgáljam azt, hogy a lakosság körében mennyire ismert fogalom a rátótiáda, valamint, hogy ismernek-e falucsúfolókat. Kérdőívet töltöttem ki az általános iskola felső tagozatában, interjút készítettem a település önkormányzatának képviselőjével, a falu római katolikus plébánosával, valamint a falu református lelki pásztorával.

6. 1. Interjú

Czaun János képviselő úr szívesen fogadott, és örömmel válaszolt kérdéseimre.

2006. október 3-a óta a helyi önkormányzat képviselője. Az interjúból kiderült, hogy a képviselő úr tudja, hogy három Rátót nevű község van az országban. Ezeket fel is sorolta: „Rátót, Vácrátót és Gyulafirátót”. Ahogy ő fogalmazott: „a mi falunk népessége a legnagyobb, mely körülbelül 3400 főből áll. Vácrátót lakossága kb. 2000 fő, Rátótnak kb. 600 fő.” Czaun János említést tett róla, hogy ezeknek a községeknek 1990-es évtől találkozója van, melyet azért tartanak fontosnak, mert „mi emberek is keressük a hozzánk

hasznolókat, barátokat, ugyanígy a községek is keresik a hasonló községeket, partnertelepüléseket”. Ezeknek az összejöveteleknek célja, hogy „megismerkedjünk egymás kulturális életével és tapasztalatokat cseréljünk”. Ezt a találkozót „2 évente tartják, amely nem tudatosan kialakult rendszeresség, de így nagyban megkönnyíti a vendéglátó feladatait, hiszen ezek a rendezvények anyagilag megterhelőek. Mindig a vendéglátó település állja a programok költségeit. Évente túl nagy teher lenne a szervezés, lebonyolítás. Ezek rendszerint szabadtéri programok, többször falunappal egybeszervezett összejövetelek”, állítja a képviselő úr. A néven kívül számos dolog van, ami összeköti ezt a három községet, ilyen például „a közös történelem, a kultúra, és a rátótiádák”. Még hozzátette Czaun János, hogy „a rátótiádákat, mind a három község magáénak tekinti”. Az önkormányzati képviselő úr tisztában volt azzal, hogy a faluról mit neveztek el, hiszen állítása szerint a mai napig szembesül a rátótiádákkal. Ő úgy gondolja, hogy „nem lehetett más oka annak, hogy Gyulafirátótról nevezték el ezt a műfajt, mint hogy itt máshogy gondolkodnak az emberek, más az észjárásuk. Mi rátótiak ezt nem vesszük észre, de ő, aki úgymond beházasodott ide, észreveszi”. Próbálja ezt a műfajt a közművelődésbe is bevonni, hiszen a rátóti-napokon is eljátszották már a Rátóti csikótozás című népmesét.

Sok rátótiádát ismer, de ezek közül csak párat sorolt fel:

- „Kútba fíngott a róka”,
- „A templom eltolása”,
- „Keresztbe vitt létra”,
- „A rátóti csikótozás”,
- „Malacot vettek Zircen, és ott felejtették”,
- „Gödröt ástak a víznek”,
- „A bikát felhúzzák a templom tornyára, hogy lelegelje a füvet”.

Más községekről nem tudott falucsúfolót, viszont ismer olyan falucsúfolót, melyben ismert személy szerepel, ez pedig: A kútba fíngó róka története. Czaun János szerint: „itt nem állatról van szó, hanem egy rátóti kútásóról, akinek a vezetékneve Róka és

bélrendszeri problémái voltak. Ezért az eplényiek sokszor csúfolták rátótót, hogy szennyezett vizet isznak”.

A képviselő úr több alkotást is felsorolt, melyben szerepelnek a falucsúfolók ; *„film: A legényanya, népmesék, zene”.*

Jónak tartja, hogy vannak falucsúfolók, véleménye szerint *„ez egy összetartó erő Rátóton, melyre büszkék lehetünk”.*

Czaun János még annyival egészítette ki az interjút, hogy *„nem alaptalanok, hogy erről szólnak a rátótiadák. Ezeket napjainkban is lehetne bővíteni, hiszen olyan sajátos, csavaros észjárásuk van a helyieknek, hogy sokszor elmosolyodik rajtuk az ember”.*²³

Dr. Galambos Iván, Gyulafirátót római katolikus plébánosa, és a helyi iskola nyugalmazott hittantanára örömmel állt rendelkezésemre. 1991. augusztus 6-a óta a falu plébánosa. Az első kérdésemre, hogy tudja-e, mit neveztek el Gyulafirátótról, a válasz *„nem”* volt. Így a következő kérdésem, miszerint mit gondol, miért erről a településről neveztek el, már tárgytalan volt. Viszont több falucsúfolót is ismert Iván atya, ezek a következők:

- *„A templom eltolása”,*
- *„A bikát felhúzzák a templom tornyára, hogy lelegelje a füvet”,*
- *„Keresztbe vitt létra”,*
- *„A rátóti csikótozás”.*

Nem ismer olyan falucsúfolót, amelyben ismert személy szerepel, viszont említett egy könyvet: *„Gárdonyi Géza: Göre Gábor sorozatát, melyben Lepénd község bírója csúfolja ki a karádi gazdákat.”*

Egy népzenei alkotást említett, *„A rátóti legények című népdalt ismerem, melyet a Tolnay Klári tett ismertté. Ezt a vácrátótiakról énekelhette.”*

Véleménye a falucsúfolókról: *„Jónak tartom a falucsúfolókat, az 1950-1960-as években alakulhatott ki ez a magatartás. Nevettessünk a saját történeteinkkel, hogy más községekkel megkedveltessük magunkat.”*

²³ Czaun János, szül. : 1972. 07. 01. Veszprém.

A plébános úr visszaemlékezett egy régi történetre, mikor még Városlődön futballozott, körülbelül 1957-ben. Állítása szerint, *„az akkori időben a falucsúfolókkal még hergelni is lehetett egymást, mely többször verekedésbe torkollott.”*

Tisztában volt azzal, hogy Magyarországon 3 Rátót nevű község van, ezeket fel is sorolta: *„Rátót, Vácrátót és Gyulafirátót”.*

*„Fejér megyében tanultam a rátótiadákat, melyeket a Vas megyei Rátóthoz kötöttek. Ezeket rátóti történetek címen tanították”.*²⁴

Wessetzky Szabolcs, Kádárta és Gyulafirátót református lelki pásztor, ezenfelül a Gyulaffy László Általános Iskola hittantanára készségesen fogadott, mikor felkerestem. *„10 éve vagyok a település lelki pásztor, pontosan 2002. július 1-je óta”.* Nem tudta, hogy Gyulafirátót nevéből ered a rátótiáda, mint műfaj. Arra a kérdésre, hogy mit neveztek el Gyulafirátóról, a felelet *„iskola”* volt. Bár, mint tudjuk az iskolát Gyulaffy Lászlóról nevezték el.

Nem ismeri a rátótiáda fogalmát, a falucsúfolókat nem ismeri. Beszélgetésünk során én ismerttettem vele ezeket. Miután megtudta, hogy mik is ezek, a következőket mondta: *„Egyrészt jónak tartom, hogy vannak falucsúfolók, másrészt viszont nem.”* Ezt a megállapítását nem fejtette ki bővebben. *„Minden viccnek van valóságalapja. Vajon mi indította el a népmesetípus kitalálóját? Mi lehetett az oka? Bizonyára nem véletlen, vagy kitaláció.”*

Kibővítette még az interjút azzal, hogy milyen *„Gyulafirátót identitása.* Állítása szerint a *„rátótiakat a többnek látszani akarás jellemzi. Ennek gazdasági vonzata van, hiszen Kádárta és Gyulafirátót között régen konfliktusok voltak, melyeket már a fiatalabb generáció nem képvisel. Ezek a konfliktusok azért alakultak ki, mert Kádártának jobb minőségű a földje, mint Gyulafirátóté.”* Továbbá nem volt jó véleménnyel a község lakóinak értelmi képességeiről sem.²⁵

²⁴ Dr.Galambos Iván, szül. :1932. 03. 16. Szombathely.

²⁵ Wessetzky Szabolcs, szül. : 1970. 04. 25. Budapest. (10 éve Kádártán él.)

6. 2. Kérdőívek elemzése

A Gyulaffy László Általános Iskola felső tagozatában egy kérdőív segítségével mértem fel a fiatalok ismereteit a rátótiádákról. A 122 db kérdőívet a tanárok segítségével osztályfőnöki óra keretén belül kitöltöttük. Ebből 13 fő vagy nem volt aznap iskolában vagy nem vette elég komolyan a kérdőívet.

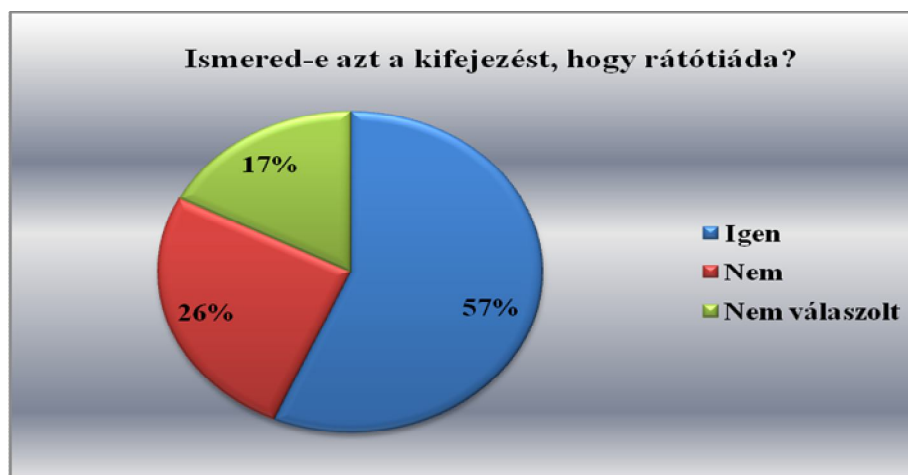
A megkérdezettek közül 54 lány és 55 fiú válaszolt.

A következőkben a kapott eredményeket ismertetem osztályokra lebontva.

6. 2. 1. 5. osztály

A 23 főből 12 lány és 11 fiú töltötte ki a kérdőívet.

1. Ismered-e azt a kifejezést, hogy rátótiáda? Ha igen, írd le röviden mi az!

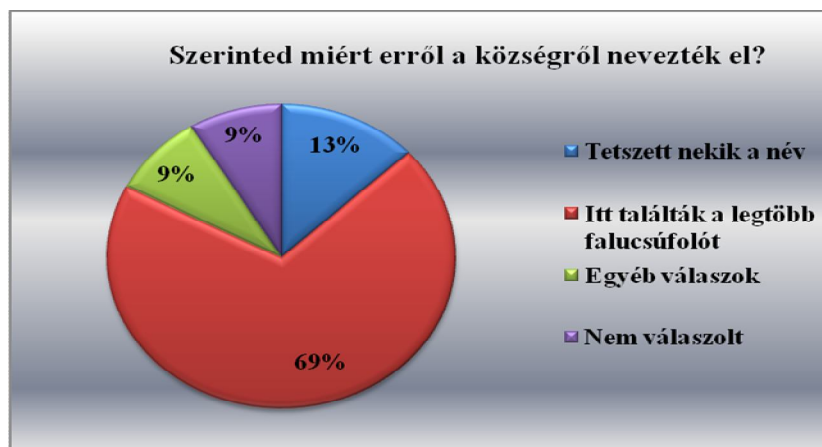

Az első kérdésnél 13 fő tudta a helyes választ, hogy a rátótiáda falucsúfoló. 4 fő nem válaszolt és 6 fő nem tudta. Tőlük olyan válaszokat kaptam, hogy a rátótiáda: „*Rátótról szóló rossz versek, mondák.*” Valamilyen sejtésük volt, hogy Rátótról szól, de hogy pontosan mi is az, azt nem tudták.

2. Mit gondolsz, honnan eredhet az a kifejezés, hogy rátótiáda?

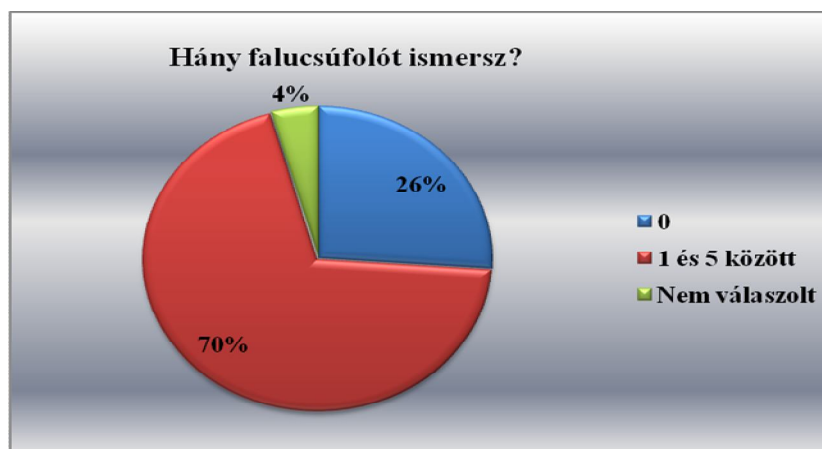
17 fő nem adott választ erre a kérdésre. 6-an viszont azt írták, hogy Rátótról.

3. Szerinted miért erről a községről nevezték el? Karikázd be a válaszod betűjelét, vagy egészítsd ki!

3 fő úgy gondolta, hogy tetszett nekik a név, 16 fő szerint itt találták a legtöbb falucsúfolót, 2 személy nem válaszolt, és szintén 2 fő egyéb választ adott. Ezek a válaszok: „Rátótról szól, nem tudom.”

4. Hány falucsúfolót ismersz? Karikázd be válaszod betűjelét! Ha tudsz, sorolj fel párat!

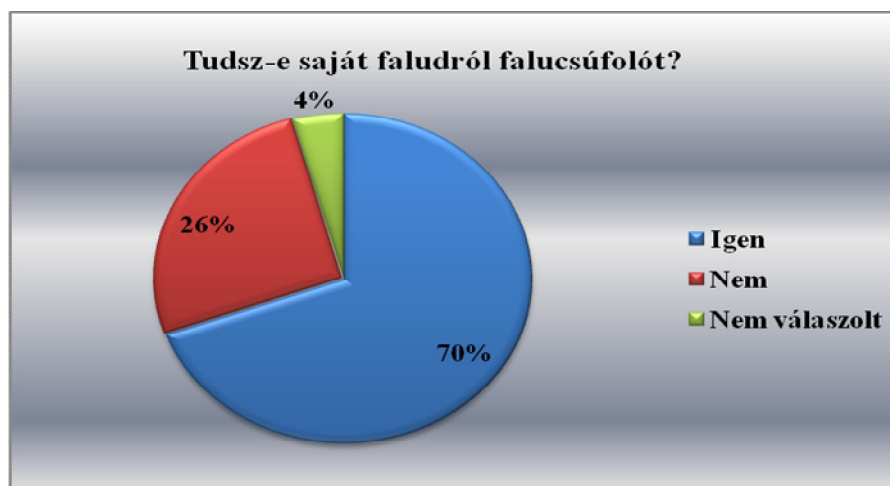

6 fő egyet sem ismer, 16 fő 1 és 5 közötti rátótiadát ismer. 1 fő nem válaszolt.

A kérdőív tartalmazott további két lehetőséget, 5 és 10 illetve 10 feletti darabszámot, de ezeket a lehetőségeket senki sem választotta.

A felsorolásnál mindenki egyöntetűen A rátóti csikótozás című népmesét írta le. Több rátótiáda nem került felsorolásra.

5. Tudsz-e a saját faludról falucsúfolót? Karikázd be a válaszod betűjelét!

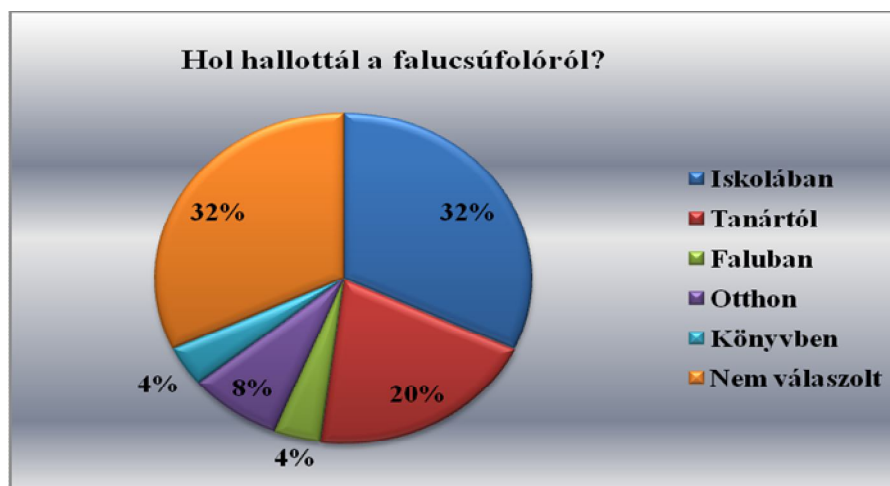

Az osztálynak több, mint a fele tud saját falujáról falucsúfolót. Pontosan 16 fő. 6-an nem tudnak falujukról egyet sem, és egy fő nem kívánt válaszolni erre a kérdésre.

6. Írd le a számodra legkedvesebb falucsúfoló rövid történetét!

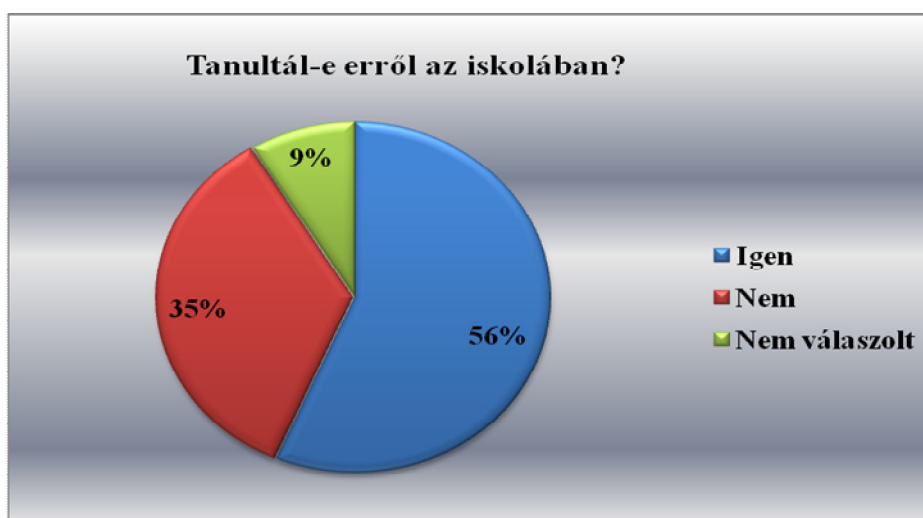
14 fő írta A rátóti csikótozás rövid történetét, 9 fő nem adott választ erre a kérdésre.

7. Hol hallottál a falucsúfolóról?

8 tanuló nem válaszolt a kérdésre, 8 tanuló az iskolában hallotta, 5 tanuló tanártól hallotta, 1 tanuló a faluban hallott erről a műfajról, szintén egy tanuló pedig könyvben olvasta. Voltak olyanok is, akiknek otthon a szülők, nagyszülők meséltek róla. Több tanuló írt ide egyszerre több választ is. Például: „*otthon és az iskolában*”.

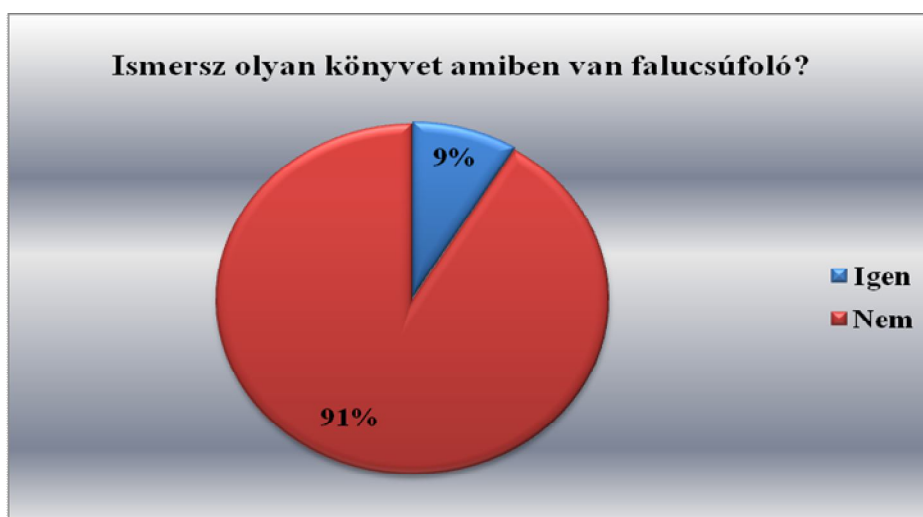
8. Tanultál-e erről az iskolában? Karikázd be a válaszod betűjelét! Milyen órán? Kitől?

13 fő emlékezetei szerint tanult erről az iskolában, 8 tanuló nem, és 2 tanuló nem válaszolt.

Azok akik tanultak róla, vagy alsó tagozatban olvasás órán, vagy felső tagozatban irodalom, illetve osztályfőnöki órán a pedagógustól.

9. Ismersz olyan könyvet, amiben van falucsúfoló? Mi a címe?

A 23 főből összesen ketten ismernek olyan könyvet, amiben szerepel falucsúfoló, ezek megnevezéséhez csak annyit írtak, hogy "*alsós tankönyvek.*"

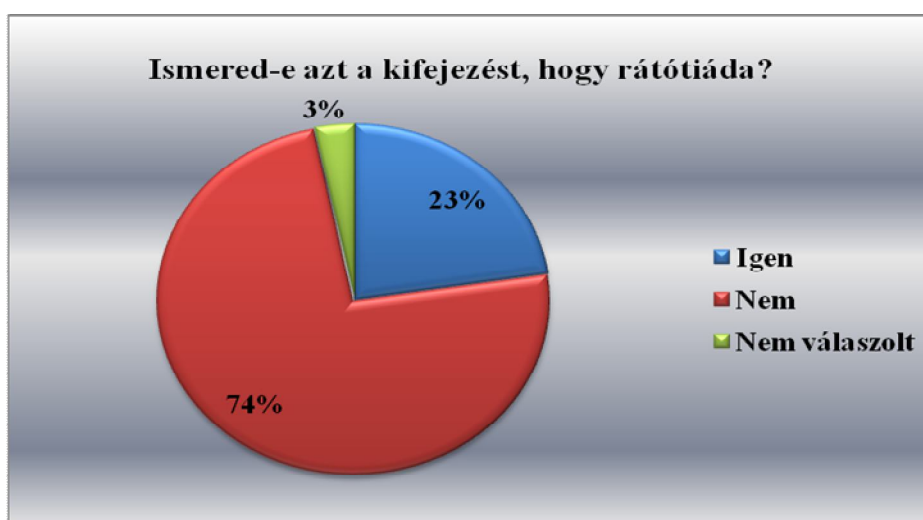
10. Az előbb feltett kérdéseken kívül, a témával kapcsolatosan, kiegészítenéd-e még valamivel a kérdőívet?

Senki sem egészítette ki a kérdőívet.

6. 2. 2. 6. osztály

A 31 főből 13 lány és 18 fiú töltötte ki a kérdőívet. A 6. a és 6. b osztályt összevontan elemeztem.

1. Ismered-e azt a kifejezést, hogy rátótiáda? Ha igen, írd le röviden mi az!

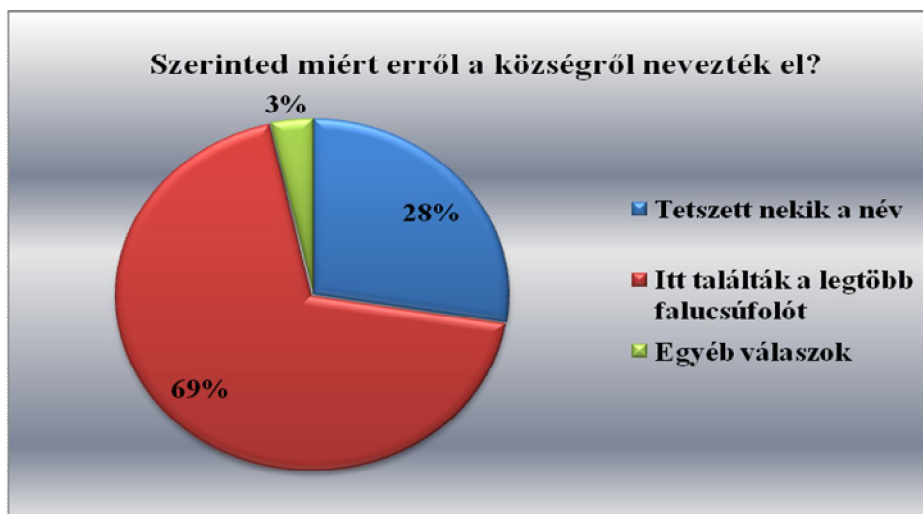

Erre a kérdésre 7-en tudták a helyes választ, 1 fő nem töltötte ki a kérdőív ezen részét, és 23 fő nem ismerte ezt a fogalmat. Ők vagy azt írták válasznak, hogy *“nem ismerem vagy csak annyit, hogy vicces történetek.”*

2. Mit gondolsz, honnan eredhet az a kifejezés, hogy rátótiáda?

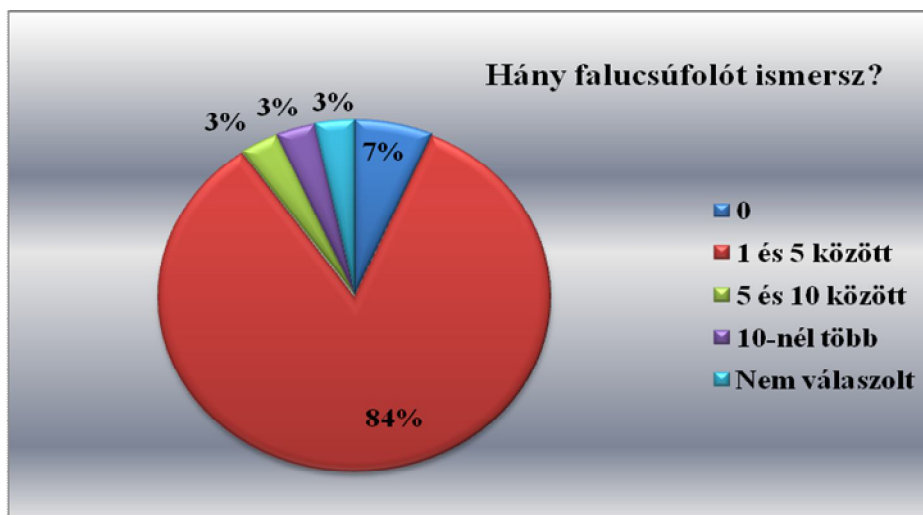
Ennél a kérdésnél 15 fő nem tudta a választ, 7-en nem válaszoltak, 7 fő pedig azt a választ adta, hogy Rátótról. Ebből számomra nem derül ki, hogy Gyulafirátótra gondoltak-e, vagy tisztában vannak azzal, hogy még két települést hívnak így. A többi válaszadó ezeket írta: *„más kertváros találta ki, Rátót nevű tolvajoktól ered.”*

3. Szerinted miért erről a községről nevezték el? Karikázd be a válaszod betűjelét, vagy egészítsd ki!

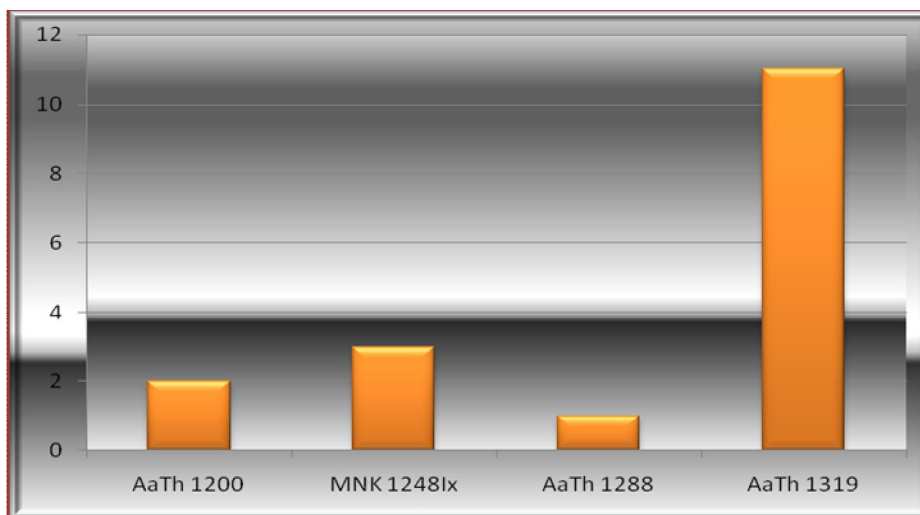

8 fő szerint tetszett nekik a név, 20 fő gondolta úgy, hogy itt találták a legtöbb falucsúfolót, 2 fő nem válaszolt, és egy tanuló írta azt, hogy *itt találták a legviccesebb falucsúfolókat*.

4. Hány falucsúfolót ismersz? Karikázd be válaszod betűjelét! Ha tudsz, sorolj fel párat!

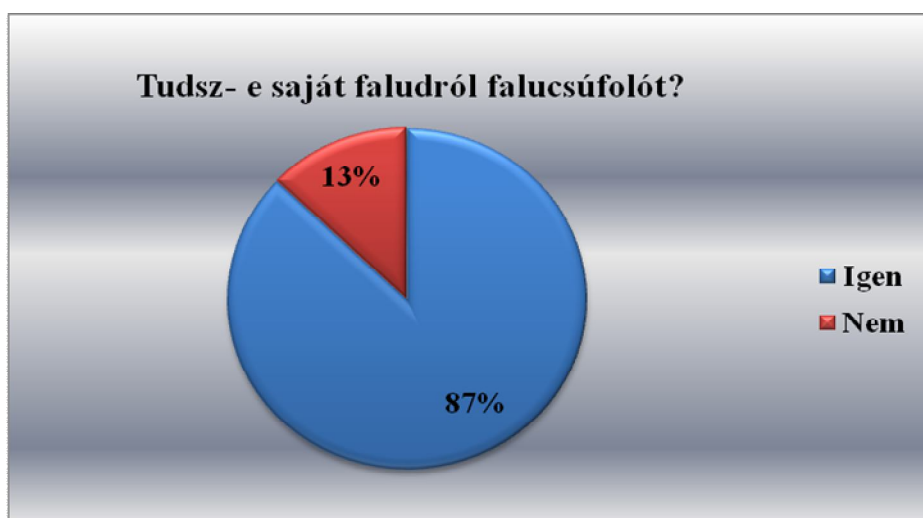

26 fő 1 és 5 közötti rátótiádát ismer. Ebben az osztályban voltak olyanok is, akik 10 vagy 10-nél több rátótiádát ismernek. A felsorolásnál viszont nem írtak ennyit.

A felsorolt falucsúfolókat a fent látható diagrammon, katalógusszámmal jelöltem. Ezeken kívül volt, aki *“a kocsmá eltolását”* írta, és volt egy személy, aki nem Gyulafirátótól szóló falucsúfolót írt; *“Mátyás király Gömörbe, beleesett a gödörbe.”*

5. Tudsz-e a saját faludról falucsúfolót? Karikázd be a válaszod betűjelét!

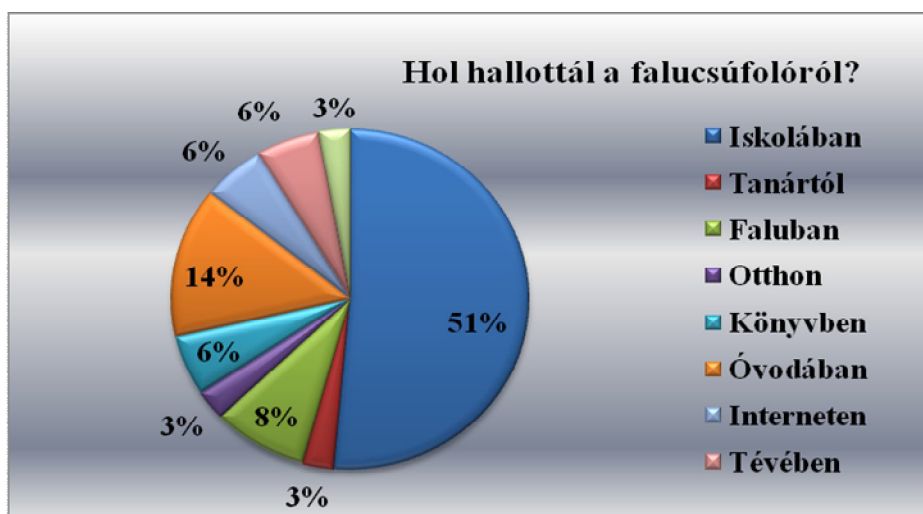

Az osztálynak több, mint a háromnegyede tud saját falujáról falucsúfolót, pontosan 27 fő a 31-ből. 4-en nem tudnak falujukról falucsúfolót, vagy csak nincsenek tisztában vele, hogy az adott rátótiáda arról a községről szól, ahol élnek.

6. Írd le a számodra legkedvesebb falucsúfoló rövid történetét!

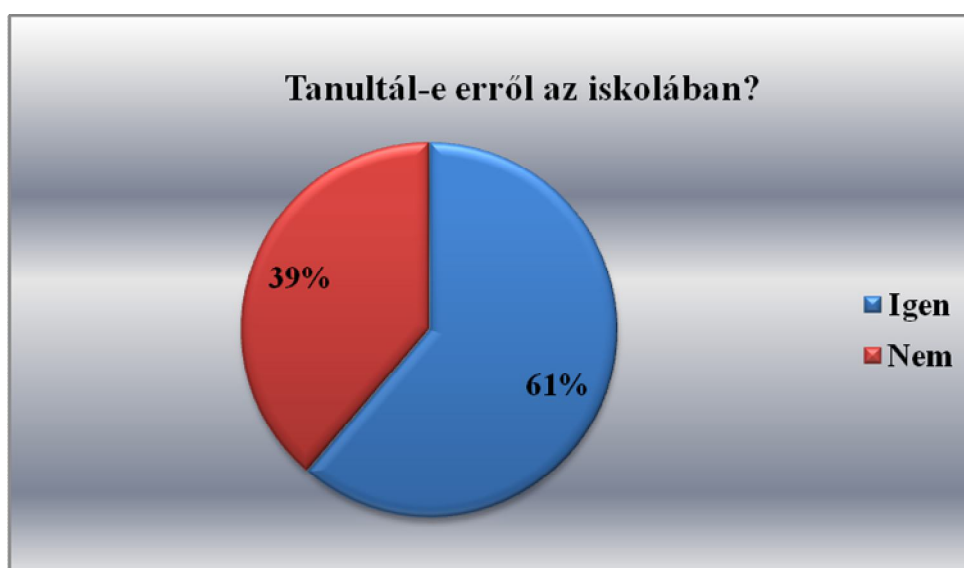
18 főnek a Rátóti csikótojás története a legkedvesebb, 2 főnek a kocsmá eltolása, 1 főnek a keresztbe vitt létra. 10 fő nem írt egyet sem, indoklásként annyit írtak, hogy „*egyik falucsúfoló sem tetszik.*”

7. Hol hallottál a falucsúfolóról?

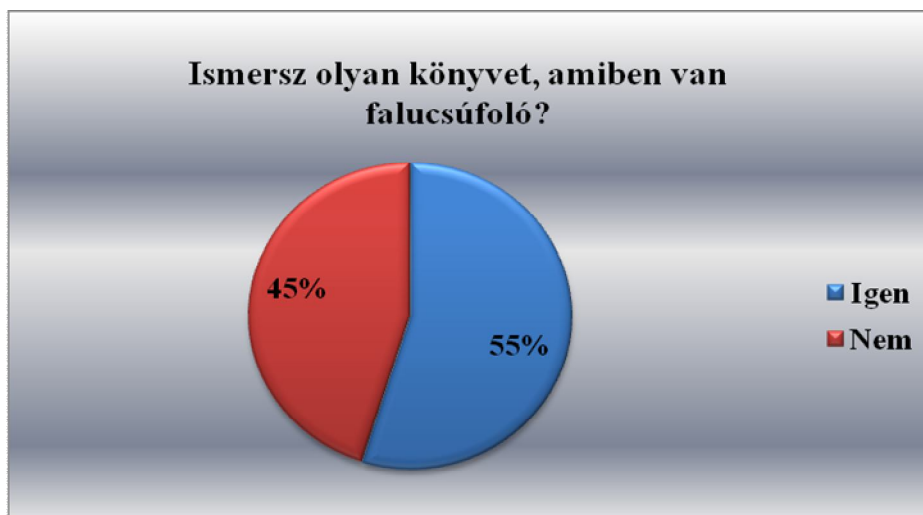
18 fő az iskolában hallott róla, órán illetve egymástól. Egy fő írta azt, hogy tanártól. A válaszadók között olyanok is voltak, akik már nem emlékeztek arra, hogy honnan, vagy kitől hallottak erről a népmesetípusról.

8. Tanultál-e erről az iskolában? Karikázd be a válaszod betűjelét! Milyen órán? Kitől?

Az osztály nagy része határozottan emlékszik arra, hogy tanult erről az iskolában, még hozzá alsó tagozatban. Többek állítása szerint 2. és 4. osztályban is előadták A rátóti csikótojás című népmesét.

9. Ismersz olyan könyvet, amiben van falucsúfoló? Mi a címe?

Az osztály több, mint 50%-a ismer könyvet, melyben falucsúfolók vannak. Címekhez ezeket írták a tanulók: „*Benedek Elek meséi, Magyar népmesék*”.

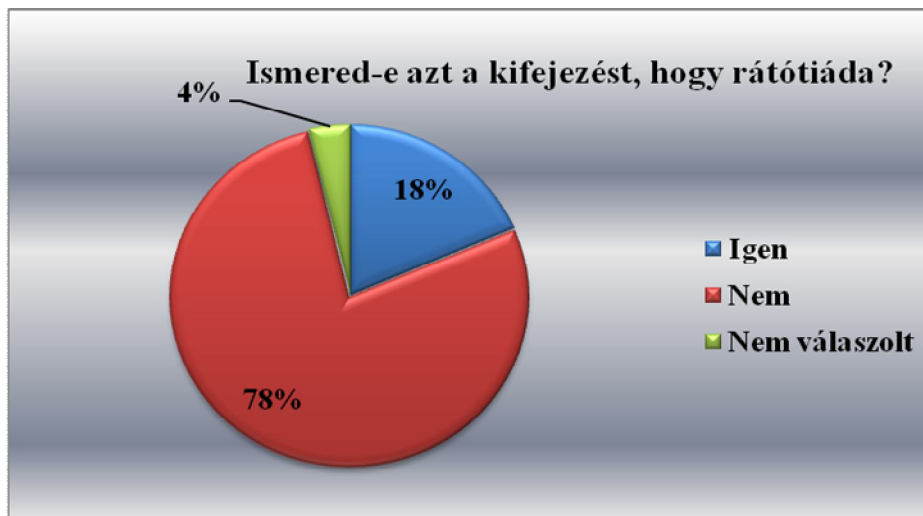
10. Az előbb feltett kérdéseken kívül, a témával kapcsolatosan, kiegészítenéd-e még valamivel a kérdőívet?

Erre a kérdésre senki sem adott választ.

6. 2. 3. 7. osztály

A 29 főből 12 lány és 17 fiú válaszolt a kérdőívre. A 7. a és 7. b osztály válaszait összességében elemeztem.

1. Ismered-e azt a kifejezést, hogy rátótiáda? Ha igen, írd le röviden mi az!

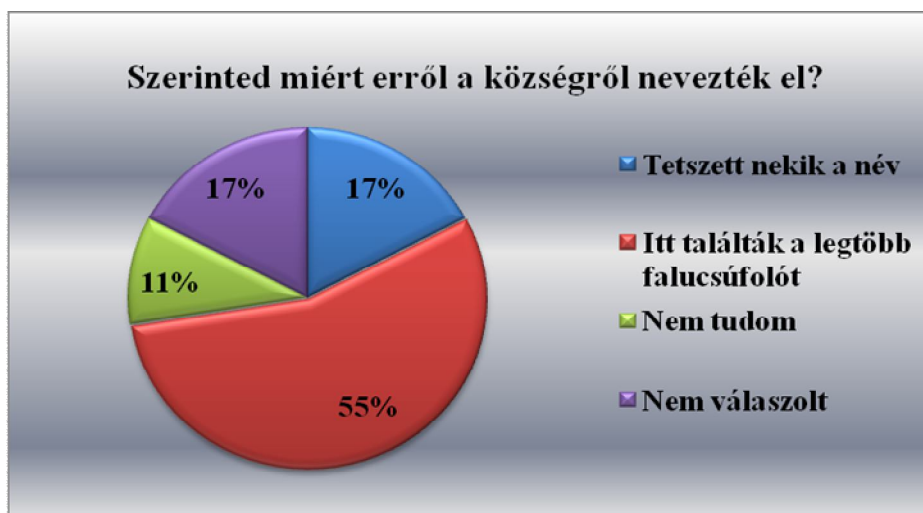

A tanulók közül 21-en nem ismerik ezt a kifejezést, 5 fő tudta, és 1 fő nem válaszolt a kérdésre. Ezeken kívül voltak olyan válaszok, hogy ez egy „vers” vagy egy „népcsoport.”

2. Mit gondolsz, honnan eredhet az a kifejezés, hogy rátótiáda?

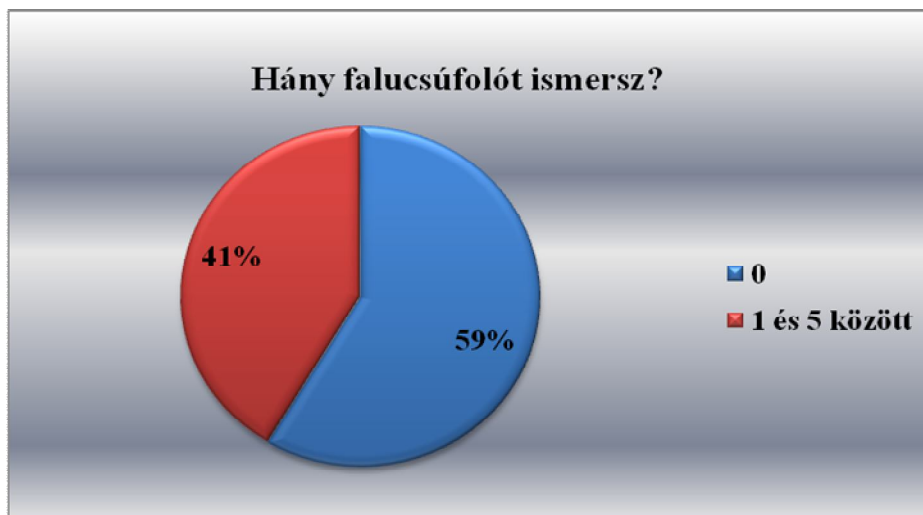
8 fő nem tudta a választ, 7-en nem adtak a kérdésre választ, 10 fő azt írta, hogy Rátótól ered ez a kifejezés. 2-en írták, hogy „ódából” ered. 1 személy, hogy „embercsoportból”. Egy személy írta, hogy „talán innen Gyulafirátóról.” Ezt idáig még senki nem írta ki, hiszen az a válasz, hogy Rátótól, még nem jelenti azt, hogy Gyulafirátóról.

3. Szerinted miért erről a községről nevezték el? Karikázd be a válaszod betűjelét, vagy egészítsd ki!

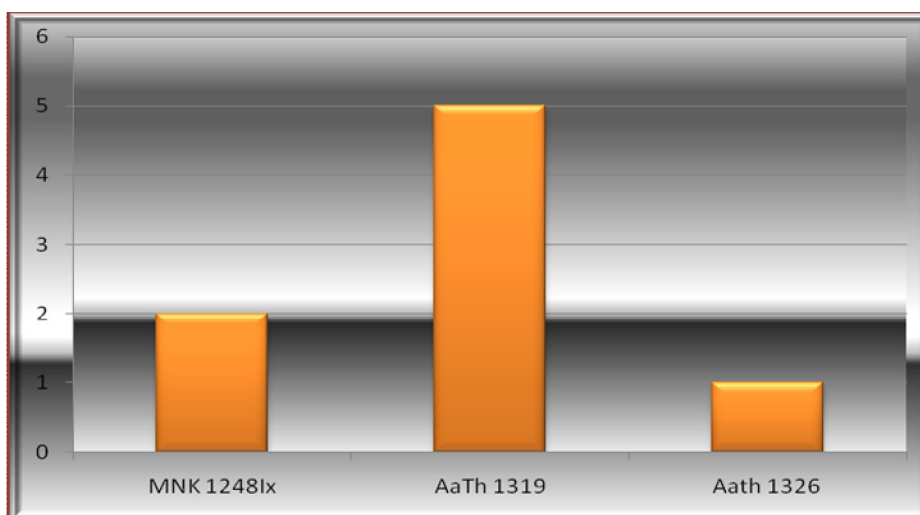

16 tanuló annak a válasznak a betűjelét karikázta, ami a megfelelő. Valóban itt, Gyulafirátóton találták a legtöbb falucsúfolót. Viszont azt nem tudjuk, hogy tényleg tudták-e erre a kérdésre a választ, vagy csak ezt találták szimpatikusnak, és ezért ennek a betűjelét karikázták. 5 tanuló szerint tetszett nekik a név, 5-en nem válaszoltak és 3-an azt írták, hogy nem tudják a választ.

4. Hány falucsúfolót ismersz? Karikázd be válaszod betűjelét! Ha tudsz, sorolj fel párat!

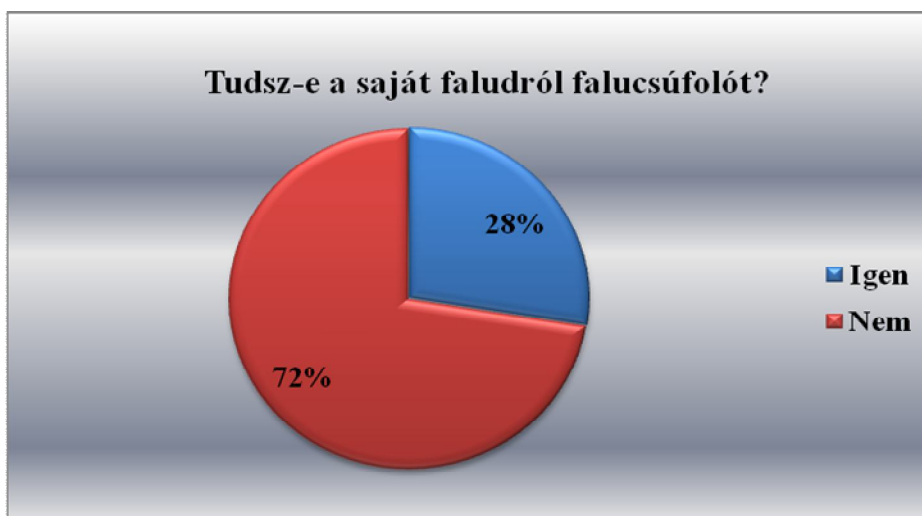

17-en nem ismernek egyet sem, 12-en viszont 1 és 5 között ismernek rátótiadákat. 2 lehetőség közül választhattak volna még a tanulók, az egyik 5 és 10 közötti és 10-nél több darabszámot tartalmazó rátótiáda. Ezeket nem karikázták be.

A felsorolt rátótiadákat katalógusszámmal jelöltem az oszlopdiagrammon. Ezen kívül írta még egy személy A fűzfa megitatása című történetet.

5. Tudsz-e a saját faludról falucsúfolót? Karikázd be a válaszod betűjelét!

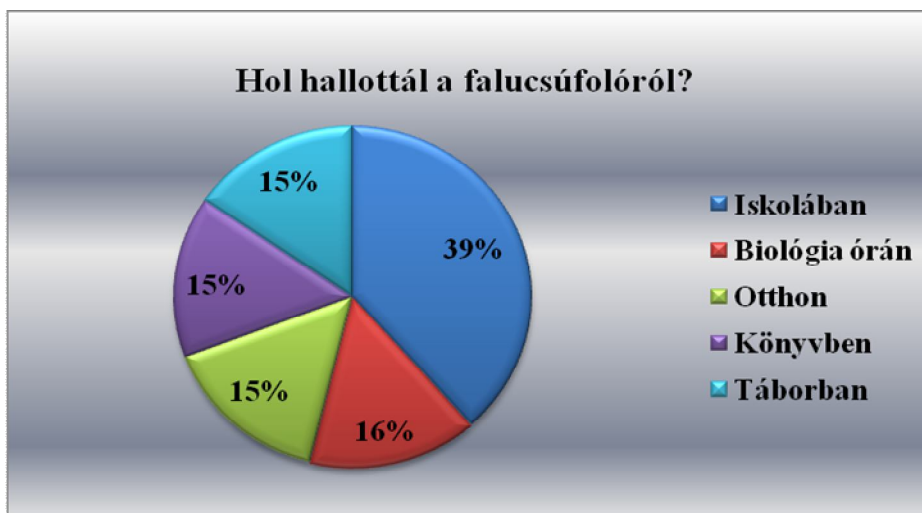

A 29 főből 21-en nem tudnak saját falujukról falucsúfolót.

6. Írd le a számodra legkedvesebb falucsúfoló rövid történetét!

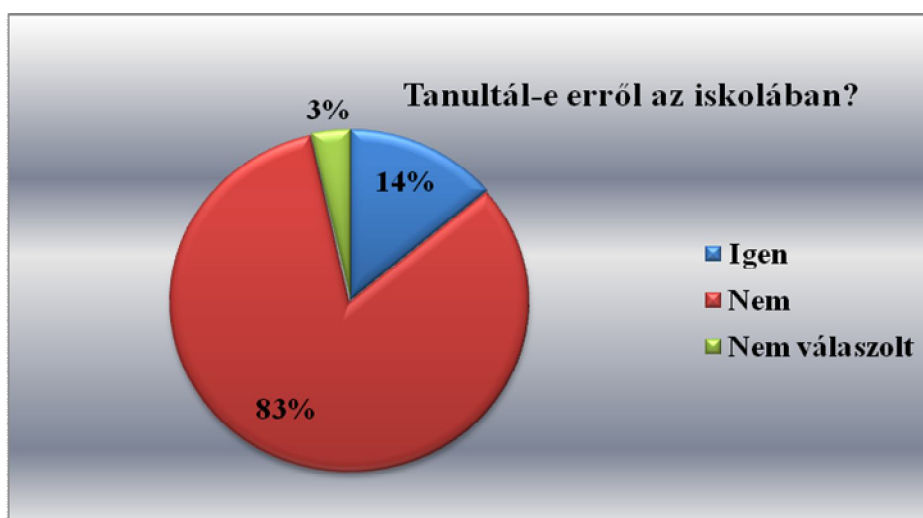
Itt többen nem tudtak, 10-en nem adtak választ. 3-an írták a keresztbe vitt létra történetét, 4-en a rátóti csikótozás történetét és 1 tanuló a kocsmá eltolásának történetét.

7. Hol hallottál a falucsúfolóról?

5-en az iskolában hallottak róla, 7-en nem válaszoltak. Voltak olyanok, akik honismereti táborban hallottak a falucsúfolókról. Többen írták, hogy már *“nem emlékeznek rá”* vagy, hogy *“sehol”*, illetve olyan választ is kaptam, hogy *“most itt, ebben a kérdőívben”*.

8. Tanultál-e erről az iskolában? Karikázd be a válaszod betűjelét! Milyen órán? Kitől?

4 fő tanult erről az iskolában, biológia, irodalom, történelem és alsó tagozatos olvasás órán a pedagógusoktól. Egy személy nem válaszolt, a többiek pedig nem tanultak erről az iskolában.

9. Ismersz olyan könyvet, amiben van falucsúfoló? Mi a címe?

Ebben az osztályban összesen 3 tanuló ismer olyan könyvet, amiben megtalálható ez a népmesetípus, viszont címet nem tudtak írni.

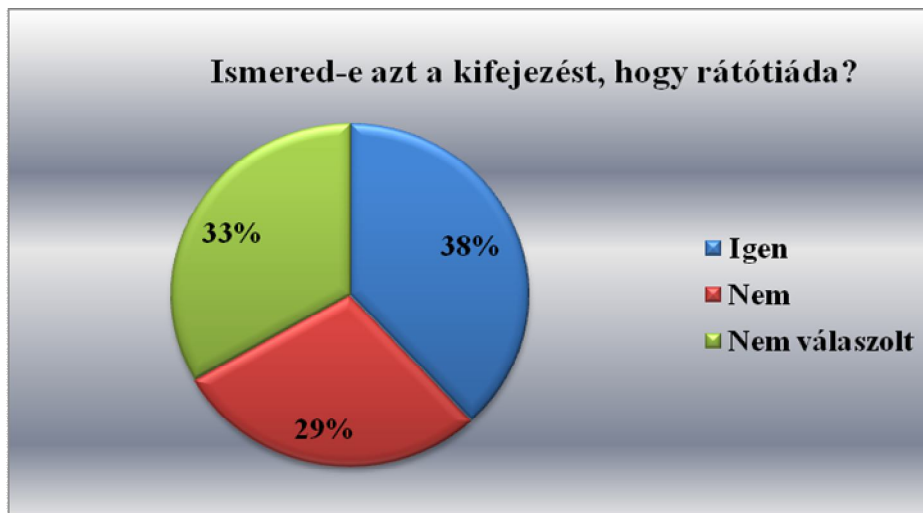
10. Az előbb feltett kérdéseken kívül, a témával kapcsolatosan, kiegészítenéd-e még valamivel a kérdőívet?

Erre a kérdésre ennél az osztálynál sem kaptam választ.

6. 2. 4. 8. osztály

A 26 főből 17 lány és 9 fiú töltötte ki a kérdőívet.

1. Ismered-e azt a kifejezést, hogy rátótiáda? Ha igen, írd le röviden mi az!

8 fő ismeri ezt a kifejezést, 6 fő azt írta, hogy nem, és 7-en nem válaszoltak. A következő válaszokat kaptam még: *“Rátót szokásairól szóló történetek, vicces történetek, óda, mese”*.

Egy tanuló a következő választ írta: *“Rátóti falucsúfolók gyűjtőneve.”*

2. Mit gondolsz, honnan eredhet az a kifejezés, hogy rátótiáda?

17-en nem válaszoltak, 5-en azt írták, hogy nem tudják, a többiek pedig a következőket írták: *„régiektől; több helyről; Rátótról; katonáktól; nem tudom, melyik Rátótról,”* Itt egy tanuló tudja, hogy több Rátót is létezik, de azt nem, hogy pontosan honnan ered ez a kifejezés.

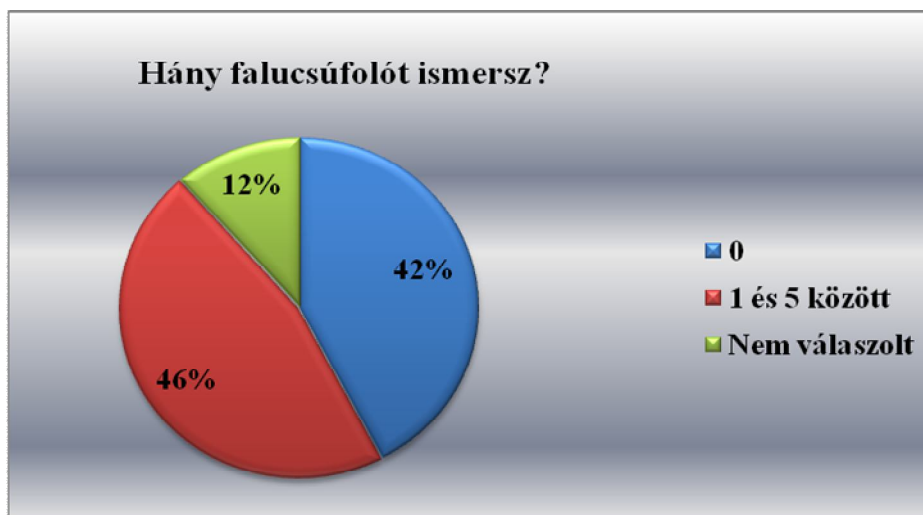
3. Szerinted miért erről a községről nevezték el? Karikázd be a válaszod betűjelét, vagy egészítsd ki!

A többség azt karikázta, hogy itt találták a legtöbb falucsúfolót, pontosan 14-en. 6-an gondolták úgy, hogy tetszett nekik a név, és 5 fő nem válaszolt.

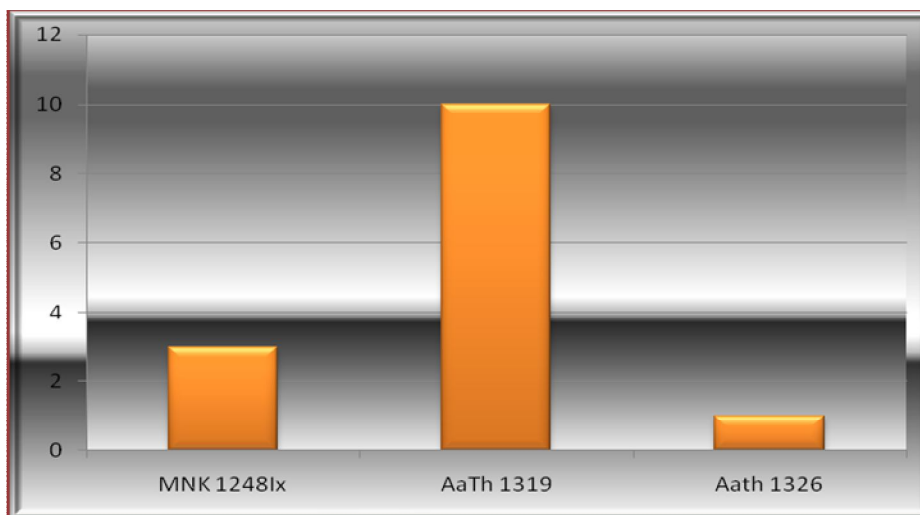
Egy tanuló állítása szerint azért erről a községről nevezték el, mert *“voltak ügyetlen emberek”*.

4. Hány falucsúfolót ismersz? Karikázd be válaszod betűjelét! Ha tudsz, sorolj fel párat!

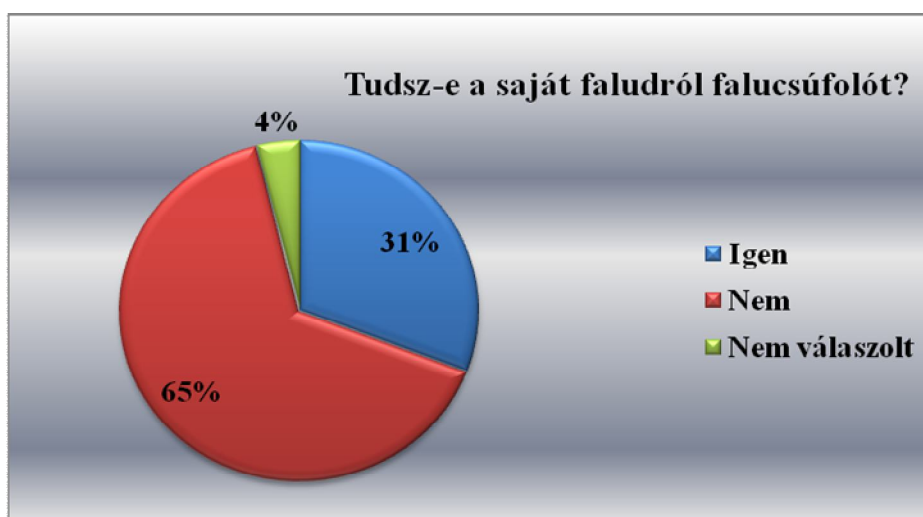
11 fő egyet sem ismer, 12 fő 1 és 5 közötti rátótiádát ismer. 3 fő nem válaszolt.

A kérdőív tartalmazott további két lehetőséget, 5 és 10 illetve 10 feletti darabszámot, de ezeket a lehetőségeket senki sem választotta.

A felsorolt rátótiadákat katalógusszámmal jelöltem a diagrammon.

5. Tudsz-e a saját faludról falucsúfolót? Karikázd be a válaszod betűjelét!

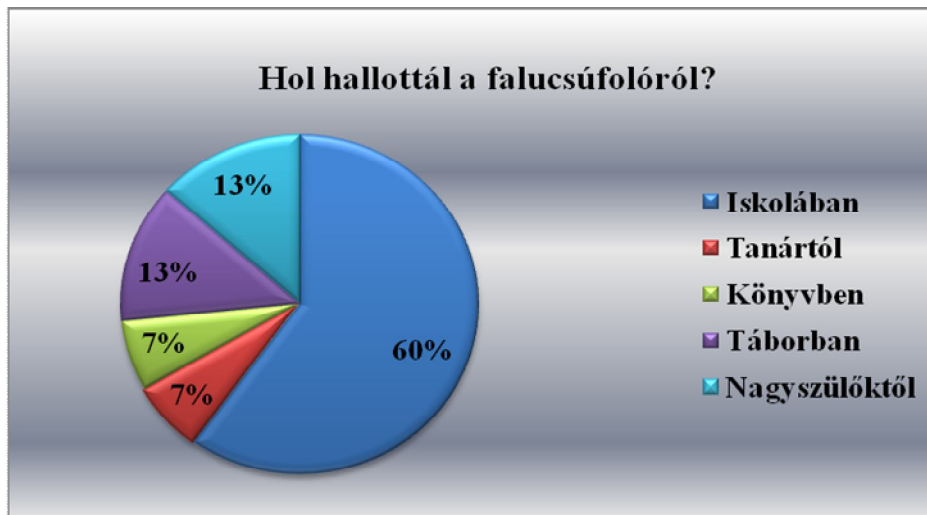

26 főből 17 fő nem tud a saját falujáról falucsúfolót.

6. Írd le a számodra legkedvesebb falucsúfoló rövid történetét!

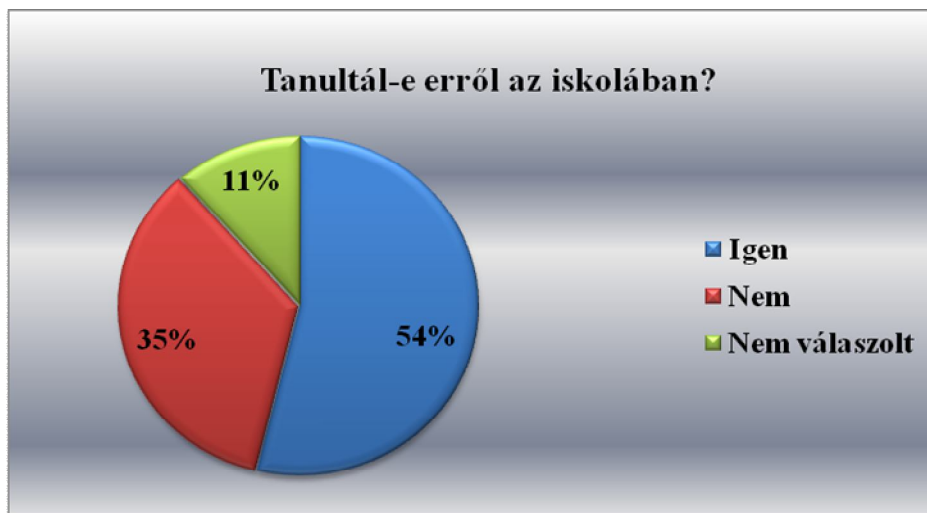
Erre a kérdésre 16-an nem válaszoltak, 2 fő azt írta, hogy egy se tetszik neki. A legkedvesebb falucsúfolók közül A rátóti csikótojáást 7-en írták, A keresztbe vitt létrát pedig egy tanuló.

7. Hol hallottál a falucsúfolóról?

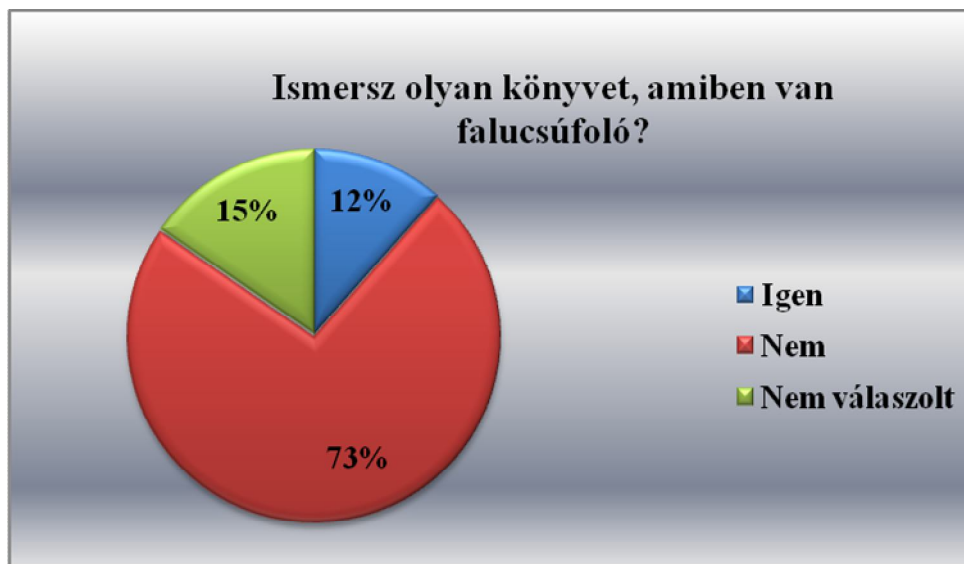
Ezt a kérdést 12 tanuló kihagyta, a többiek közül pedig páran több választ is adtak. Legsűrűbben az iskolában hallottak róla. 2 tanuló honismereti táborban is hallott róla, melyet az iskola szervezett meg.

8. Tanultál-e erről az iskolában? Karikázd be a válaszod betűjelét! Milyen órán? Kitől?

14 tanuló tanult erről az iskolában, 9 tanuló nem, 3-an nem válaszoltak a kérdésre. 3 tanuló írta, hogy rajz órán mesélt róla a pedagógus, a többiek mind alsó tagozatban olvasás órán tanulták.

9. Ismersz olyan könyvet, amiben van falucsúfoló? Mi a címe?

3-an ismernek könyvet, viszont címet nem tudtak írni.

10. Az előbb feltett kérdéseken kívül, a témával kapcsolatosan, kiegészítenéd-e még valamivel a kérdőívet?

Ennél az osztálynál sem egészítette ki senki sem a kérdőív ezen részét.

6. 2. 5. Az osztályok ismereteinek összehasonlítása

A rátótiadát, mint kifejezést az 5. osztálynak több mint a fele ismerte, míg a többi osztálynál körülbelül a negyede.

Arra a kérdésre, hogy honnan ered a rátótiada kifejezés, kevesen tudták a választ.

Minden osztálynál körülbelül 6-10 fő írta azt, hogy Rátótról. Ebből számomra nem derült ki, hogy tisztában vannak-e azzal, hogy Gyulafirátótról ered vagy sem. Hiszen ebből a válaszból akár Vácrátót vagy Rátót is lehet az, amire gondoltak. A válaszokból megállapítva, voltak olyan tanulók is, akik a fogalomból következtették ki, a műfaj eredetét. Azt, hogy a településen találták a legtöbb falucsúfolót minden osztálynak a fele tudta.

A 6. osztály ismeri a legtöbb falucsúfolót. A felsorolások között az ismertebbek a rátóti csikótozás és a keresztbe vitt létra története. Ezek voltak a legkedveltebbek is. Bár falunkról nevezték el ezt a műfajt, a megkérdezett diákok többsége nem tanult erről az iskolában. Hallott róluk, de nem tanórai kereteken belül.

A 6. osztályban a tanulók emlékei szerint még alsó tagozatban többször is előadták A rátóti csikótozás című népmesét. Több alsó tagozatos tanítót is említettek, akik felkészítették őket a színpadi előadásra. Az osztályokban lévő tanulók többsége nem ismer olyan könyvet, melyben falucsúfolók lennének, akik viszont ismernek, azok közül kevesen tudtak címet említeni.

A kérdőívekből tehát azt a konzekvenciát vontam le, hogy bár gyulafirátóti lakosok ezek a gyerekek, többségük mégsem ismeri a rátótiáda fogalmát, továbbá falucsúfolók közül is keveset ismer.

6. 2. 6. A Rátótiáda szerepe a helyi tantervben

A kérdőívekből kiderült számomra, hogy vannak olyan felső tagozatos osztályok, akik tisztában vannak a rátótiádákkal, ezek közül volt olyan történet, amelyet iskolai előadáson eldramatizáltak még az alsó tagozatban. Ezeknek a diákoknak a többsége az alsó tagozatos tanítójától hallott erről a népmesetípusról. Ebből kifolyólag világossá vált, hogy alsó tagozatban van olyan tanító, aki ezzel foglalkozik a tanórán, illetve aki meg sem említi, még a népmesetípusok felsorolásánál sem. Erről a két hónapos tanítási gyakorlatom alatt gyűjthettem tapasztalatokat.

A Gyulaffy László Általános Iskola helyi tanterve (Magyar nyelv és irodalom 1-4. osztály):

Az 1. évfolyamban említi meg a tanulási képességek fejlesztése alatt a beszédművelésnél az egyszerű népmese dramatikus feldolgozását.

A Gyulaffy László Általános Iskola helyi tanterve (Magyar nyelv és irodalom 5-8. osztály):

Az irodalom tantárgy 5. évfolyamánál említi a beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása alatt a tartalomtól a következőket: népdalok, például: Panaszdalok; Párosító dalok; Csúfolók népmese, meseszámok, mesetípusok, állandó mesefordulatok, hőstípusok, meseváltozatok, műmese, elbeszélés, leírás, jellemzés, vers és próza, a mese (összefoglalás), népdal, rímek, ütemhangsúlyos verselés, alliteráció, mitológia, eposz, Biblia, evangélium.

Konkrétumok se az alsó, se a felső tagozatban nincsenek megfogalmazva a helyi tantervben. Ezért lehetséges az, hogy ebből a szempontból a tanítóknak lehetősége nyílik arra, hogy foglalkozzanak a rátótiáddal. Ennek a koncepciónak a hátulütője lehet a nem egységes tanítás, aminek következménye lehetett a korábban elemzett jelenség.

7. Összegzés

Dolgozatom első felében bemutattam szülőfalum, Gyulafirátót természeti adottságait, történetét. Bemutattam a településsel kapcsolatban több nevezetességet, illetve azokat a személyeket, akik a falu történelmében fontos szerepet játszottak.

A harmadik pontban általánosan beszéltem a rátótiáddról, és ismertettem a szakirodalom alapján a definíciót, amely szerint a falucsúfoló frappáns történet egy település ostoba, ostobának tartott vagy ravaszságból ostobának tettetett lakójáról, illetve lakójáról szól.

A következő fejezetben kitértem arra, hogy a Magyar Népmesekatalógus Gyulafirátót jelöli meg, mint a rátótiáda névadója. Ebben a katalógusban típus szerint kategorizálta a szerkesztő a magyar falucsúfolókat. Ebből a kötetből kigyűjtöttem azokat, amelyek Gyulafirátóhoz kötődnek. Ezeket a történethez tartozó katalógusszámmal jelöltem.

A rátótiáda műfaja más irodalmi és művészeti alkotásokra is hatással volt. Ezek közül megemlíthető Schwajda György által írt könyv; A rátóti legényanya emellett ennek a könyvnek a megfilmesített változata Garas Dezső által rendezett; A legényanya. A magyar kultúrához tartozó Magyar népmesék rajzfilmsorozatába is bekerült a rátóti csikótojás című történet. Az általános iskola alsó tagozatosai számára kiadott tankönyvek közül is számos tartalmaz falucsúfolót. A rátótiáddáról sokféle adaptáció készült, melyek könnyen hozzáférhetőek mind írott, mind elektronikus formában.

A hatodik fejezetben, a fő részben kutatási módszerként választottam az interjút illetve a kérdőívet, annak feltárására, hogy lakhelyemen, Gyulafirátóton mennyire ismertek ezek a történetek, illetve maga a rátótiáda fogalma. Az interjút Czaun János a helyi önkormányzati képviselővel, dr. Galambos Iván római katolikus plébánossal, és Wessetzky Szabolccsal, református lelki pásztorral készítettem. Ebből kiderült számomra, hogy a képviselő úr tisztában van azzal, hogy Magyarországon három „Rátót” nevű település van. A kapcsolatok ápolása érdekében két évente megrendezik a Három Rátót találkozót. Czaun János sok rátótiádat ismer, és tisztában van ezek eredetével is.

Dr. Galambos Iván is több falucsúfolót említett, de a népmesetípus eredetét nem ehhez a községhez kötötte, hiszen ő Fejér megyében úgy tanulta, hogy a Vas megyei Rátóthoz kötődik.

Wessetzky Szabolcs nem tudott a témához hozzászólni, csak miután ismertettem vele a rátótiáda fogalmát.

Ezt követően a Gyulaffy László Általános Iskola felső tagozatában töltöttem ki a kérdőíveket, majd ezeket osztályokra lebontva elemeztem.

Az elemzésből kiderült számomra, hogy a tanulók többsége nincs tisztában a rátótiáda fogalmával, ugyanis az általam megkérdezett 109 tanulóból mindössze 33 tanuló tudta a helyes választ. A műfaj pontos eredetét csak egy diák ismerte. A legtöbb tanuló 1 és 5 között ismer falucsúfolót, viszont aki, ennél többet jelölt, az nem ismertette ezeket. A legközkedveltebb falucsúfolók, melyeket ismertek saját településükről az A rátóti csikótozás és a Keresztbe vitt létra története. Körülbelül a gyerekek fele hallott a rátótiádákról az iskolai tanulmányaik során, de olyan könyveket elvértve tudtak említeni, melyben megtalálhatók ezek.

Ezt követően megvizsgáltam a helyi tantervet, hogy fény derüljön arra, hogy a felső tagozatos osztályokban miért van az, hogy vannak akik ismerik az iskolán keresztül a falucsúfolókat, és el is dramatizálták ezeket a történeteket az alsó tagozatban, és vannak akik nem. Ez kirajzolódott, miután a helyi tantervben nem találtam semmi konkrétumot a népmesék tanításával kapcsolatosan.

Jól tudjuk, hogy a népmesék észrevétlenül juttatnak minket érzelmi gazdagodáshoz, kedvező irányú személyiségfejlődéshez, de csak akkor, ha ezek a mesék eljutnak a gyerekekhez. Ezért mesélni, tanítani kell ezeket. Tapasztalataim szerint a népmesék ezen típusa az általános iskolai szinten háttérbe szorultak. Meggyőződésem, hogy különösen a lakhelyemen lévő iskolában sokkal nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a rátótiádák ismertetésére, mivel a műfaj neve innen ered, és minél több helyi emberhez kell, hogy eljussanak ezek a történetek. Egyik fő célomnak tekintem ezeknek az ismereteknek a minél szélesebb körű terjesztését, illetve folytatnám a munkám azzal, hogy Rátóton és Vácrátóton is felmérném a falu lakóinak ismereteit a rátótiádáról.

Felhasznált irodalom

Szakirodalom:

1. Balázs Livia – Lanczendorfer Zsuzsanna: Ósdi Állatosdi. Állatokhoz fűződő népi mondókák, jóslások, és csúfolók. Magyar Kultúra Kiadó, Győr, 2010.
2. Berze Nagy János: Magyar népmesetípusok (I-II.), Kiadta: Baranya Megye Tanácsa Pécs, 1957.
3. Ila Bálint - Kovacsics József: Veszprém megye helytörténeti lexikona, Akadémiai kiadó, Budapest, 1964.
4. Kovács Ágnes – Szemerkenyi Ágnes: Falucsúfoló címszó. In: Ortutay Gyula: Magyar Néprajzi Lexikon, második kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979. 29-30.
5. Kovács Ágnes: Népmese címszó. In: Ortutay Gyula: Magyar Néprajzi Lexikon, harmadik kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980., 739-740.
6. Kovács Ágnes: Népmese-katalógus címszó. In: Ortutay Gyula: Magyar Néprajzi Lexikon, harmadik kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980., 740-741.
7. Kovács Ágnes: A rátótiádák típusmutatója. A magyar falucsúfolók típusai. Kiadta: MTA Néprajzi Kutató Csoport, Budapest, 1990.
8. Szöllősi Mihály: Rátóti krónika. Kiadta: a Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata, Felelős kiadó: Csunyi János, Veszprém, 1995.
9. Varga Béla: Veszprém megyei életrajzi lexikon, Kiadja: Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése, Veszprém, 1998.

10. Varga Béla: Veszprém város lexikona, Felelős kiadó: Varga Béláné Veszprém, 2009.
11. Voigt Vilmos: A folklór alkotások elemzése. Néprajzi tanulmányok. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1972.

Folyóirat:

1. Szendrey Zsigmond: Falucsúfolóink. In: Ethnographia - Népelet, A Magyar Néprajzi Társaság folyóirata, 1927. 38. évf., 30-39.

Film:

1. A legényanya
Garas Dezső filmje
Hunnia filmstúdió, 1990

Képek jegyzéke:

- 1. Veszprém-Gyulafirátót**, Forrás: <http://www.weingartnertrans.hu/kapcsolat.html>
- 2. Veszprém megye címere**, Forrás:
http://www.kepeslap.com/Veszpr%E9m%20megye%20c%E9dmore_IMAGEshow.asp?imageid=302882&userid=14015
- 3. Veszprém város címere**, Forrás:
http://www.veszprem.xutazas.hu/latnivalok_info_veszprem.html
- 4. Gyulafirátót címere**, Forrás: <http://natloz.znet.hu/magyarorszag/index2.htm>
- 5. Gyulaffy László szobra**, Forrás: saját fotó, 2012.
- 6. Gyulaffy László szobra**, Forrás: saját fotó, 2012.
- 7. Gyulafirátóti monostor romjai**, Forrás: saját fotó, 2012.
- 8. Gyulafirátóti monostor alaprajza**, Forrás: Szöllősi Mihály: Rátóti krónika 265 o.

- 9. Stációk, Forrás:** saját fotó, 2012.
- 10. Kálvária-domb három keresztje, Forrás:** saját fotó, 2012.
- 11. I. és II. világháborús emlékmű, Forrás:** saját fotó, 2012.
- 12. Rátóti kocsmá, melyen Radics József emléktáblája található, Forrás:** saját fotó, 2012.
- 13. Hadnagy László emléktáblája, Forrás:** saját fotó, 2012.
- 14. Hadnagy László Helytörténeti Gyűjtemény, Forrás:** saját fotó, 2012.
- 15. Schwajda György: A rátóti legényanya, Forrás:**
http://lnpeters.blogspot.hu/387592/schwajda_gyorgy_a_ratoti_legenyanya
- 16. Garas Dezső: A legényanya, Forrás:**
http://megneztem.blog.hu/2011/04/26/a_legenyanya_1989_garas_dezso
- 17. Magyar népmesék: A rátóti csikótojás, Forrás:**
<http://www.magyarvagyok.com/videoak/listak/rajzfilmek/833-Magyar-Nepmesek-81-osszes-tobbi/#104>
- 18. Sub Bass Monster: Gyulafirátót, Forrás:**
<http://www.youtube.com/watch?v=U7vNbrqb3dU>
- 19. Deák Ferenc Általános Iskola: A rátóti csikótojás, Forrás:**
http://www.google.hu/imgres?q=a+r%C3%A1t%C3%B3ti+csik%C3%B3toj%C3%A1s&start=166&um=1&hl=hu&client=firefox-a&rls=org.mozilla:hu:official&biw=1280&bih=618&tbm=isch&tbnid=eNQySwyidfsyxM:&imgrefurl=http://www.szentesinfo.hu/mozaik/2003/5/deak.htm&docid=rVhgT3TKnxknxM&imgurl=http://www.szentesinfo.hu/mozaik/images23/d12.jpg&w=400&h=266&ei=NrOKT_GCCIVWsgbkg7z9Cw&zoom=1&iact=rc&dur=389&sig=116190227128509605396&page=8&tbnh=126&tbnw=172&ndsp=26&ved=1t:429,r:5,s:166,i:178&tx=70&ty=91

Mellékletek

RÁTÓT KÖZSÉGEK ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA, A RÁTÓTIÁDÁK ISMERTSÉGE

Török Eszter, a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karán, tanító szakos hallgató vagyok. Kutatást végzek a rátótiádákról, amelynek elkészítéséhez kérem a segítségét! A kapott válaszokat diszkréten kezelem, azokat csak a dolgozatom elkészítéséhez használom fel.

Riporter : Török Eszter

Interjúalany: **Czaun János**, Gyulafirátót polgármestere

1. Melyik évtől kezdve a falu önkormányzatának képviselője?

.....

2. Melyik évtől kezdve tartják a Rátót községek találkozóját?

.....

3. Miért tartják ezt fontosnak?

.....
.....
.....
.....

4. Mi a célja ezeknek az összejöveteleknek?

.....
.....
.....
.....

5. Milyen időközönként tartják ezt a találkozót, és miért?

.....

.....

.....

6. Hol tartják?

.....

7. A néven kívül van-e olyan, ami még összeköti ezt a három községet?

.....

.....

.....

.....

8. Tudja-e, hogy mit neveztek el Gyulafíratóról?

.....

9. Mit gondol, miért erről a településről nevezték el?

.....

.....

.....

10. Tervezik/ték-e, hogy a közművelődésbe is bevonják valamilyen szinten a rátótiadákat?
(Pl.: Rátóti-Napok keretén belül)

.....

11. Hány falucsúfolót ismer Gyulafíratóról? Sorolja fel őket!

.....

12. Tud- e más községekről falucsúfolót? Soroljon fel párat!

.....

13. Ismer-e olyan falucsúfolót, amelyben ismert személyiség szerepel? (Pl.:a falu bírója)

.....

.....

14. Tudja-e, hogy milyen alkotásokban szerepel a falucsúfoló?

.....

15. Jónak tartja-e, hogy vannak falucsúfolók? Kellenek-e ezek a falucsúfolók? Ha igen, akkor miért? Mi a véleménye ezekről?

.....

16. Az előbb feltett kérdéseken kívül, a témával kapcsolatosan, kiegészítené-e még valamivel az interjút?

.....

.....

.....

.....

Köszönöm, hogy válaszaival hozzájárult munkám sikeres megírásához.

A RÁTÓTIADÁK ISMERTSÉGE

Török Eszter, a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karán, tanító szakos hallgató vagyok. Kutatást végzek a rátótiadákról, amelynek elkészítéséhez kérem a segítségét! A kapott válaszokat diszkréten kezelem, azokat csak a dolgozatom elkészítéséhez használom fel.

Riporter : Török Eszter

Interjúalany: **Dr. Galambos Iván** Gyulafirátót római katolikus plébánosa/ **Wessetzky Szabolcs** Gyulafirátót református lelki pásztora

1. Melyik évtől kezdve a falu plébánosa/ lelki pásztora?

.....

2. Tudja-e, hogy mit neveztek el Gyulafirátóról?

.....

3. Mit gondol, miért erről a településről nevezték el?

.....

.....

.....

4. Hány falucsúfolót ismer Gyulafirátóról? Sorolja fel őket!

.....

5. Tud-e más községekről falucsúfolót? Soroljon fel párat!

.....

6. Ismer-e olyan falucsúfolót, amelyben ismert személyiség szerepel? (Pl.:a falu bírója)

.....

.....

7. Tudja-e, hogy milyen alkotásokban szerepel a falucsúfoló?

.....

8. Jónak tartja-e, hogy vannak falucsúfolók? Kellenek-e ezek a falucsúfolók? Ha igen, akkor miért? Mi a véleménye ezekről?

.....

9. Az előbb feltett kérdéseken kívül, a témával kapcsolatosan, kiegészítené-e még valamivel az interjút?

.....

.....

Köszönöm, hogy válaszaival hozzájárult munkám sikeres megírásához.

A RÁTÓTIÁDÁK ISMERTSÉGE

Török Eszter, a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karán, tanító szakos hallgató vagyok. Kutatást végzek rátótiádákról, amelynek elkészítéséhez kérem a segítségeket. A kapott válaszokat diszkréten kezelem, azokat csak a dolgozatom elkészítéséhez használom fel.

Nemed:___

Korod:___év

Osztályod:___/___

1. Ismered-e azt a kifejezést, hogy rátótiáda? Ha igen, írd le röviden, mi az!

.....

.....

.....

2. Mit gondolsz, honnan eredhet az a kifejezés, hogy rátótiáda?

.....

.....

3. Szerinted miért erről a községről nevezték el? Karikázd be a válaszod betűjelét, vagy egészítsd ki!

- a. Tetszett nekik a név
- b. Itt találták a legtöbb falucsúfolót
- c.
- d.

4. Hány falucsúfolót ismersz? Karikázd be a válaszod betűjelét! Ha tudsz, sorolj fel párat!

- a. 0
- b. 1 és 5 között
- c. 5 és 10 között
- d. 10-nél több

.....

.....

.....

5. Tudsz-e a saját faludról falucsúfolót? Karikázd be a válaszod betűjelét!

- a. igen
- b. nem

6. Írd le a számodra legkedvesebb falucsúfoló rövid történetét!

.....

.....

.....

.....

7. Hol hallottál a falucsúfolóról?

.....

.....

8. Tanultál-e erről az iskolában? Karikázd be a válaszod betűjelét! Milyen órán? Kitől?

a. igen

b. nem

.....

9. Ismersz olyan könyvet, amiben van falucsúfoló? Mi a címe?

a. igen

b. nem

.....

10. Az előbb feltett kérdéseken kívül, a témával kapcsolatosan, kiegészítenéd-e még valamivel a kérdőívet?

.....

.....

.....

Köszönöm, hogy válaszaiddal hozzájárultál munkám sikeres megírásához!